

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ОБЛІК ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА»**

Студентки 2 курсу, 10м групи,
Спеціальності 071
«Облік і оподаткування»
Спеціалізації «Облік і
податковий консалтинг»

Галунко Інни Ігорівни

Науковий керівник
Доктор економічних наук,
доцент

Король Світлана Яківна

Гарант освітньої програми
Доктор економічних наук,
доцент

Король Світлана Яківна

Київ 2020

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет фінансів та обліку

Кафедра обліку та оподаткування

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Спеціалізація / освітня програма «Облік і податковий консалтинг»

Затверджую

Зав. Кафедри О.В. Фоміна

“ ___ ” _____ 20__ р.

Завдання на випускний кваліфікаційну роботу студентіві

Галушко Інни Ігорівни

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи

Облік витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства

Затверджена наказом ректора від «15» листопада 2019 р. № 3897.

2. Строк здачі студентом закінченого роботи «01» грудня 2020 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи

Мета роботи дослідження теоретико-методичних основ обліку витрат операційної діяльності та розробка практичних рекомендацій щодо їх удосконалення на прикладі лісогосподарського підприємства.

Об'єкт дослідження процес обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства.

Предмет дослідження теоретико-методичні, організаційні та практичні аспекти обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс».

4. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.

1.1 Економічна сутність та класифікація витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства.

1.2. Концептуальні засади обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства.

Висновки за розділом 1.

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОЧІРНЬОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «ШАРГОРОДСЬКИЙ РАЙАГРОЛІС» ВОКСЛП «ВІНОБЛАГРОЛІС».

2.1. Організація обліку витрат операційної діяльності підприємства.

2.2. Методика фінансового обліку витрат операційної діяльності підприємства.

2.3. Відображення витрат операційної діяльності у звітності підприємства.

Висновки за розділом 2.

РОЗДІЛ 3. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОЧІРНЬОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «ШАРГОРОДСЬКИЙ РАЙВГРОЛІС» ВОКСЛП «ВІНОБЛАГРОЛІС».

3.1. Стан управління витратами операційної діяльності підприємства.

3.2. Удосконалення облікового забезпечення управління витратами операційної діяльності підприємства.

Висновки за розділом 3.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Вибір теми ВКР	15.11.2019	15.11.2019
2	Узгодження плану та оформлення завдання	18.11.2019	18.11.2019
3	Подання статті на кафедру	25.06.2020	25.06.2020
4	Вступ. Розділ 1	25.06.2020	25.06.2020
5	Розділ 2	14.09.2020	14.09.2020
6	Розділ 3. Висновки	19.10.2020	19.10.2020
7	Попередній захист	25.11.2020	25.11.2020
9	Подання завершеної (переплетеної) роботи	01.12.2020	01.12.2020

7. Дата видачі завдання «16» листопада 2019 р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ С.Я. Король.

9. Гарант освітньої програми _____ С.Я. Король.

10. Завдання прийняла до виконання студентка _____ І.І. Галунко.

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ С.Я. Король.

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студентки Галунко Інни Ігорівни може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____ С.Я. Король

Завідувач кафедри
обліку та оподаткування _____

О.В. Фоміна

«___» грудня 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність та класифікація витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства.....	6
1.2. Концептуальні засади обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства.....	12
Висновки за розділом 1.....	16
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОЧІРНЬОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «ШАРГОРОДСЬКИЙ РАЙАГРОЛІС» ВОКСЛП «ВІНОБЛАГРОЛІС».....	17
2.1. Організація обліку витрат операційної діяльності підприємства.....	17
2.2. Методика фінансового обліку витрат операційної діяльності підприємства.....	22
2.3. Відображення витрат операційної діяльності у звітності підприємства.....	28
Висновки за розділом 2.....	32
РОЗДІЛ 3. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОЧІРНЬОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «ШАРГОРОДСЬКИЙ РАЙВГРОЛІС» ВОКСЛП «ВІНОБЛАГРОЛІС».....	34
3.1. Стан управління витратами операційної діяльності підприємства.....	34
3.2. Удосконалення облікового забезпечення управління витратами операційної діяльності підприємства.....	40
Висновки за розділом 3.....	46
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми. Лісове господарство як вид економічної діяльності відіграє важливу роль в економіці нашої держави. Ліси забезпечують найважливіші умови життя на Землі, мають велике екологічне та рекреаційне значення. Їх функціональна користь важлива, як для держави в цілому, так і для кожного громадянина окремо. Проте, стан розвитку лісового господарства на сучасному етапі господарювання перебуває на досить низькому рівні. Це пов'язано з найбільшою проблемою даної галузі-несанкціонованою вирубкою лісів. В той час як з кожним роком відбувається зменшення відтворення лісів України, за даними Державної служби статистики порівнюючи 2010 і 2019 роки відтворення зменшилося на 21247 га.

Існує потреба в раціональній та ефективній організації роботи даної галузі економіки. Тому, потрібно приділити належну увагу відображенню результатів лісогосподарської діяльності в бухгалтерському обліку, особливо витратам операційної діяльності, тому що це є основним джерелом інформації для прийняття управлінських рішень.

Обліку витрат на лісогосподарських підприємствах України присвятили свої наукові праці В. О. Озеран, М. Ю.Чік, М. М. Танасієва, Д. В. Максименко, Н. І. Даниш, Т. С. Гайдучук, В. А. Мостепанюк, Ю.С. Цал-Цалко, Ю.Ю.Мороз, В. С. Ейсмонт, Т. А. Ковбаса та інші дослідники.

Слід зазначити, що питання організації бухгалтерського обліку потребує подальшого наукового дослідження, оскільки відбуваються часті зміни в системі нормативно-правового регулювання, підвищується вимоги до якості організації облікового процесу, відбувається трансформація форм звітності.

Наукова гіпотеза. Ефективна організація обліку витрат операційної діяльності є умовою досягнення оптимального рівня витрат, зростання конкурентоспроможності та довгострокового економічного потенціалу підприємства.

Мета. Метою роботи є дослідження теоретико-методичних основ обліку витрат операційної діяльності та розробка практичних рекомендацій щодо їх удосконалення на прикладі лісогосподарського підприємства.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити поняття, зміст та навести класифікацію витрат операційної діяльності лісового господарства;
- визначити концептуальні засади обліку витрат операційної діяльності;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- дослідити стан організації первинного обліку витрат операційної діяльності на підприємстві;
- розглянути синтетичний та аналітичний облік витрат операційної діяльності на лісогосподарському підприємстві;
- розкрити методику відображення витрат операційної діяльності у обліку та звітності підприємства;
- дослідити стан управління витратами операційної діяльності на підприємстві;
- запропонувати шляхи удосконалення обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства.

Об'єкт дослідження. Процес обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства на основі даних діяльності підприємства.

Предмет дослідження - теоретико-методичні, організаційні та практичні аспекти обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс».

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети і завдань використовувалися такі методи дослідження: аналіз, узагальнення, систематизація, порівняння, класифікація, моніторинг наукових джерел інформації, що дало змогу систематизувати і узагальнити різні погляди вчених на

досліджувану тему та визначити підходи до удосконалення предмету дослідження.

Інформаційною базою випускної кваліфікаційної роботи є: законодавчі акти України та нормативно-правові документи за темою дослідження, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених із цих питань, облікова політика, фінансова звітність базового підприємства, статистичні дані та інша інформацію з відкритих джерел.

Наукова новизна. Наукова новизна даної роботи полягає у формуванні єдиної концепції, теоретичного обґрунтування і вирішення проблем, пов'язаних з вдосконаленням обліку витрат операційної діяльності лісового господарства.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати можуть бути використані у практичній діяльності суб'єктів господарювання, що забезпечить підвищення аналітичності облікової інформації та сприятиме ефективному використанню ресурсів та формуванню витрат операційної діяльності на підприємствах лісового господарства.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження було опубліковано статтю на тему «Облік витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства» у збірнику «Облік і оподаткування в підприємстві» студентів денної форми навчання (Частина 1. Київ : Київ.нац.-торг.економ.ун-т. 2020. С. 134-140).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства

Згідно зі ст. 1 Лісового кодексу України, ліси України є її національним багатством і за своїм призначенням та розташуванням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах [16].

Визначення поняття «лісове господарство» у Лісовому Кодексі України відсутнє, тому важливим для подальшого дослідження визначення категорії цього поняття.

В. Озеран та М. Чік вважають, що лісове господарство – вид економічної діяльності, що забезпечує відтворення лісових ресурсів, їх охорону та збереження, заготівлю круглих лісоматеріалів й інших продуктів лісу [27].

К. Кудряшова наводить авторське визначення: лісове господарство – це вид економічної діяльності, який задовольняє матеріальні потреби народного господарства у деревині та інших продуктах лісу, а також задовольняє екологічні, духовні, оздоровчі, рекреаційні потреби суспільства та забезпечує охорону, захист, відтворення і розведення лісів, веде їх облік [15].

Будь-яка господарська діяльність, лісогосподарська не виключення, пов'язана з певними витратами матеріальних, трудових, грошових та інших ресурсів. Важливою умовою успішної господарської діяльності є досягнення оптимального рівня витрат, внаслідок чого буде зростати конкурентоспроможність та стане реальним досягнення довгострокового економічного зростання потенціалу.

Відповідно до НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [24] та П(С)БО 16 "Витрати" [34] витрати — це зменшення економічних вигод у вигляді

вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Економічна теорія визначає витрати як виражені у грошовій формі витрати різних ресурсів (праці, сировини, матеріалів, основних засобів, фінансових ресурсів) у процесі виробництва, обігу і розподілу продукції, товарів[42].

У міжнародних стандартах фінансової звітності та міжнародних стандартах бухгалтерського обліку не має єдиного спеціалізованого стандарту, який би регламентував облік витрат.

Структура витрат лісогосподарських підприємств прямо залежить від змісту їх основної діяльності. На підприємствах лісового господарства залежно від характеру та призначення виконуваних процесів, виробництво поділяється на: основне, допоміжне і невиробниче господарство (дод. А). У сукупності наведені види діяльності складають операційну діяльність лісового господарства.

Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» операційна діяльність - основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю [24].

У свою чергу основна діяльність - операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Для лісогосподарських підприємств найбільшу питому вагу у складі загальних витрат становлять саме витрати операційної діяльності.

В нормативних актах немає визначення поняття витрат операційної діяльності. Проте можна знайти в публікаціях такий термін, як операційні витрати.

Під операційними витратами розуміються виражені в грошовій формі витрати трудових, матеріальних, нематеріальних, фінансових ресурсів на здійснення операційної діяльності.

Класифікацію витрат операційної діяльності здійснюють за двома основними ознаками:

- за економічним характером витрат (економічними елементами);
- за призначенням.

Для цілей визначення витрат на виробництво і реалізацію загального обсягу випуску продукції й аналізу структури усі витрати групуються за ступенем їхньої економічної однорідності (економічними елементами)

Класифікація витрат за економічними елементами наведена у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікацій витрат за економічними елементами

Елемент	Витрати
Матеріальні витрати	витрати на оплату сировини, основних і допоміжних матеріалів, комплектуючих, палива, електроенергії (за винятком витрат на придбання необоротних активів, які підлягають амортизації);
Витрати на оплату праці	включають всю нараховану заробітну плату (в тому числі матеріальну допомогу, виплати в негрошовій формі), як штатному персоналу, так і сумісникам;
Відрахування на соціальні заходи	відрахування здійснюються за ставками (нормами) встановленими у відсотках до витрат на оплату праці;
Амортизація	нарахована згідно до встановленого порядку сума амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів;
Інші операційні витрати	витрати на відрядження, рекламу, послуги зв'язку, розрахунково-касове обслуговування .

Джерело: розроблено автором на основі [16, 21].

За економічними елементами складається кошторис витрат виробництва. Кошторис витрат виробництва – це сукупні витрати підприємства, пов'язані з основною його діяльністю за певний період, незалежно від того, відносять їх на собівартість продукції в цьому періоді чи ні[42].

Проте, за твердженням багатьох вчених, зокрема і Ф. Ф. Бутинця [1] класифікація за економічними елементами не дозволяє визначити собівартість окремих видів продукції та встановити обсяг витрат конкретних підрозділів підприємства. Для цього використовують класифікацію витрат за статтями калькуляції в залежності від їх призначення.

Класифікація витрат операційної діяльності за призначенням наведена на рис. 1.2.

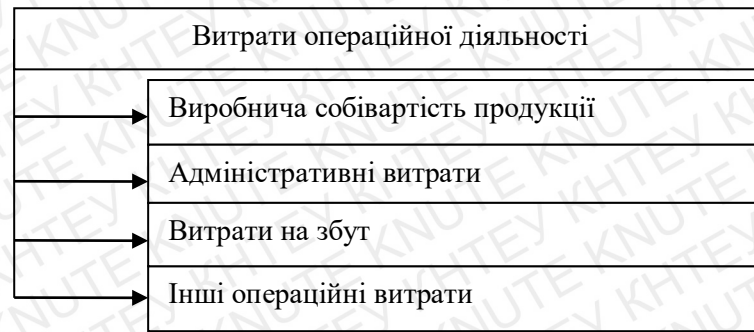

Рис. 1.2. Склад витрат операційної діяльності за призначенням

Джерело: розроблено автором на основі [16, 21].

Підходи до віднесення тих чи інших витрат до витрат операційної діяльності на підприємствах лісового господарства визначені у Методичних рекомендаціях з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах, що належать до сфери управління державного агентства лісових ресурсів [21]. Даний документ визначає порядок: визнання витрат, підходи до класифікації витрат (групування витрат за економічними елементами, групування витрат виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) за статтями калькуляції).

Згідно з Методичними рекомендаціями № 124 [21] витрати виробництва на лісгосподарському підприємстві класифікуються за такими ознаками (табл. 1.2):

Таблиця. 1. 2

Класифікація витрат на виробництво

Ознаки	Витрати
1. За центрами відповідальності (місцем виникнення витрат)	витрати виробництва, цеху, дільниці, технологічного переділу, служби
2. За видом продукції, робіт, послуг	витрати на вироби, типові представники виробів, групи однорідних виробів, одноразові замовлення, напівфабрикати, валову, товарну, реалізовану продукцію
3. За єдністю складу (однорідністю) витрат	одноеlementні, комплексні
4. За видами витрат	витрати за економічними елементами, витрати за статтями калькуляції
5. За способами перенесення вартості на продукцію	витрати прямі, непрямі
6. За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат	витрати змінні, постійні
7. За календарними періодами	витрати поточні, довгострокові, одноразові
8. За доцільністю витрачання	продуктивні, непродуктивні та надзвичайні
9. За визначенням віднесення до собівартості продукції	витрати на продукцію, витрати періоду
10. За визначенням віднесення до об'єкта оподаткування	витрати, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування та витрати, що не враховуються при визначенні оподаткованого прибутку

Джерело: розроблено автором на основі [16, 21].

Усі витрати на виробництво лісового господарства включаються до собівартості окремих видів продукції, об'єктів робіт, послуг чи окремих виробів, виготовлених за індивідуальними замовленнями.

До адміністративних належать такі загальногосподарські витрати, що направлені на обслуговування і управління підприємством. Типовий перелік адміністративних витрат наведено у дод. Б.

До витрат на збут належать витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг). Перелік витрат на збут наведено у дод. В.

Згідно П(С)БО 16 «Витрати» перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (послуг) встановлюються підприємством самостійно, залежно від технологічного процесу лісозаготівлі, переробки деревини і одержання продукції. Відповідно до Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах лісового господарства України на основі П(С)БО 16 «Витрати» встановлено такий перелік статей калькулювання собівартості в галузі, на яку націлені наші дослідження: сировина і матеріали; купівельні матеріали, напівфабрикати та комплектуючі вироби, роботи і послуги виробничого характеру сторонніх підприємств та організацій; паливо й енергія на технологічні цілі; зворотні відходи (вираховуються); основна заробітна плата; додаткова заробітна плата; відрахування на соціальні заходи; витрати на утримання та експлуатацію устаткування; загальновиробничі витрати; витрати на лісогосподарські роботи і послуги, виконані за власні кошти; інші виробничі витрати; попутна продукція (вираховується); виробнича собівартість.

Калькуляційними одиницями в лісовому господарстві є:

- щільний (без пустот між полінами) кубічний метр – по заготовленій лісопродукції, пиломатеріалах, балансах, тарній дощечці, осмолу та ін.;
- тонна – по живиці, вітамінному борошні із деревної зелені, кори, деревному вугіллі та ін.;
- квадратний метр – по деревно-волокнистих плитах, паркетах та ін.;

- гектар (1000 кв.м.) – по лісових культурах, насадженнях у ярах, балках, пісках, полезахисних лісових смугах, плантаціях, лісонасінневих дільницях, лісонасадженнях, пройдених рубок догляду, санітарних рубок, створених лісоосушувальних системах, наземних винищувальних засобів боротьби, проведених у лісонасадженнях та ін.;

- кілометр – по дорогах лісогосподарського і протипожежного призначення, по розрубаних і розчищених квартальних і граничних квартальних просіках, упоряджених нових протипожежних розривах і ін.;

- кілограм – по шишках, лісовому насінню і ін.;

-гривня (тис. грн.) – по обрахунку обсягу валової, товарної і реалізованої продукції, виробничих витрат і собівартості [21].

Щоб бухгалтеру визначитися з вибором методу обліку витрат і калькулювання, необхідно вміти розрізняти об'єкти витрат у лісовому господарстві(табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Приклади об'єктів витрат у лісовому господарстві

Об'єкт	Приклади
Вироби	Дрова технологічні, штахетна дощечка, саджанці
Послуги	Зелений туризм (на коні, на повозці)
Проекти	Реконструкція цеху деревообробки
Замовники	Юридичні та фізичні особи
Діяльність	Контроль якості садівного матеріалу
Підрозділи	Бухгалтерія, економічний відділ, окремі лісівництва
Регіони	Усі операції по певному району

Джерело: [10].

На практиці об'єкти витрат і об'єкти калькулювання у більшості випадків співпадають. Об'єкт витрат може бути ознакою для групування в аналітичному обліку витрат.

Успіх діяльності кожного підприємства прямо залежить від правильної організації обліку витрат операційної діяльності. Дуже важливо розуміти при цьому сутність операційної діяльності підприємства та правильно здійснювати класифікацію витрат.

1.2. Концептуальні засади обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства.

При дослідженні обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства слід звернути увагу на діючі нормативні документи, які регулюють дану галузь. Ними є загальні для всіх нормативні акти, а також спеціальні нормативні документи.

Нормативно-правові акти з ведення лісового господарства встановлюють порядок і вимоги до системи заходів з охорони, захисту, використання та відтворення лісів, комплекс якісних та кількісних показників, параметрів, що забезпечують регулювання діяльності у цій галузі [16].

Нормативне регулювання бухгалтерського обліку здійснюється в межах чотирьох рівнів (рис. 1.2).

I рівень – кодекси, законодавчі акти, укази президента, постанови;

II рівень – національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку;

III рівень – методичні рекомендації, вказівки, інструкції;

IV рівень – робочі документи з бухгалтерського обліку підприємства.

Рис. 1.2. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку

Джерело: розроблено автором на основі [23].

Основні нормативні документи розглянуто і проаналізовано у дод. Г. За проведеним аналізом чинного законодавства України бачимо, що воно достатньою мірою регулює організацію бухгалтерського обліку витрат операційної діяльності, висвітлює всі аспекти, які стосуються бухгалтерського обліку, що є позитивним на сьогодні.

Організація обліку підприємств лісового господарства здійснюється на принципах національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Підприємства даної галузі застосовують повний План рахунків бухгалтерського обліку.

Головним нормативним документом, що регулює облік витрат на лісогосподарських підприємствах є загальноприйнятий П(С)БО 16 «Витрати» [34].

При побудові обліку підприємствам лісового господарства слід керуватися нормами П(С)БО 30 «Біологічні активи» згідно з яким ліс (деревина, побічні продукти лісу) мають бути віднесені до складу біологічних активів [35].

МСБО 41 «Сільське господарство» регулює порядок обліку біологічних активів за міжнародними стандартами [19].

Готова продукція лісового господарства відноситься до запасів, її визначення та оцінка здійснюються згідно з П(С)БО 9 «Запаси» [33].

Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» багаторічні насадження лісогосподарських підприємств включають до складу основних засобів [32].

Окрім нормативних документів, що регулюють облік витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства, це питання висвітлює також спеціальна література.

Спеціальна література розглянута і проаналізована у дод. Д.

Огляд економічної літератури і періодичних видань з питань обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства дозволяє відмітити велику кількість публікацій, в яких розглядаються питання організації бухгалтерського обліку та питання удосконалення методології фінансового обліку та управління витратами операційної діяльності лісогосподарського підприємства.

Для збереження і покращення загальної прибутковості підприємства необхідно знати розміри витрат на будь-який момент по окремих об'єктах обліку. Облік витрат надає цю інформацію, допомагає контролювати витрати, встановлюючи критерії ефективності господарської діяльності. Контроль витрат на кожен період часу надає інформацію про ефективність діяльності підприємства. Вона показує, на якій ділянці потрібно вжити заходів для того, щоб привести витрати у відповідність до створення ними доходів.

Процес обліку та контролю витрат на підприємствах лісового господарства

(рис. 1.3):

Рис. 1.3. Етапи обліку та контролю витрат на підприємствах лісового господарства

Джерело: [48].

Для забезпечення максимальної оперативності та достатньої аналітичності вихідної інформації розроблено рівні автоматизації обліку операційних витрат (дод. Е).

Лісове господарство має свої особливості, які потрібно враховувати при організації бухгалтерського обліку витрат [12]:

1. Земля - основний і незамінний засіб виробництва, єдине біологічне тіло здатне до біологічних трансформацій: бухгалтерський облік земель лісового фонду повинен вестися відповідно до умов П(С)БО 30 «Біологічні активи».
2. Тривалий період формування готової продукції – лісосировини від моменту її створення до кінцевої реалізації: бухгалтерському обліку підлягає не

тільки лісосировина – як готова продукція, але і лісонасадження – як лісові біологічні активи.

3. Сезонність, нерівномірність у використанні техніки і робочого капіталу протягом операційного циклу: у бухгалтерському обліку визначення фактичної собівартості проводиться щомісяця, шляхом нагромадження витрат виробництва.

4. Невідповідність у часі процесів витрат матеріальних ресурсів і одержання готової продукції: у бухгалтерському обліку проводиться щоквартальна переоцінка біологічних активів та розподіл витрат, пов'язаних із біологічними трансформаціями.

5. Процес доведення лісонасаджень до стану біологічної стиглості (придатного для одержання лісопродукції визначеної якості) відбувається під дією біологічних законів відтворення: бухгалтерський облік витрат відповідно до тривалості виробничого циклу повинен вестися не лише за групами біологічних активів чи видами лісопродукції, але і за окремими технологічними процесами.

6. Лісогосподарські підприємства відтворюють власними коштами провідну частку засобів виробництва: у бухгалтерському обліку витрати основної діяльності відображають як капітальні інвестиції, оскільки вони відносяться на вартість довгострокових біологічних активів.

7. Розгалуженість організаційної структури лісогосподарських підприємств: бухгалтерський облік витрат і виходу продукції організований за центрами відповідальності (цехи, дільниці, склади) з наступною акумуляцією та відображенням у звітних формах центральної бухгалтерії підприємства.

8. Наявність різних форм фінансування витрат: у бухгалтерському обліку виникає необхідність паралельного відображення витрат, що фінансуються за рахунок бюджетних надходжень та витрат, які погашаються за рахунок власних обігових коштів.

Отже, розглянуто концептуальні засади обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства. Це є важливим аспектом, оскільки

саме концепція обліку визначає основи його побудови в умовах економічного середовища.

Висновки за розділом 1

Успіх діяльності кожного підприємства прямо залежить від правильної організації обліку витрат операційної діяльності. Дуже важливо розуміти при цьому сутність операційної діяльності, зміст та склад витрат, знати відповідні регламенти.

За результатами проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Підприємства лісового господарства – це специфічні організаційні структури, які займаються посадкою, вирощуванням, доглядом, заготівлею та реалізацією лісопродукції. Головним завданням даних підприємств є ефективне використання лісу як відновлюваного природного ресурсу.

2. Особливостями діяльності лісгосподарських підприємств, які потрібно враховувати при організації бухгалтерського обліку витрат операційної діяльності, є наступні: земля - основний і незамінний засіб виробництва; тривалий період формування готової продукції; сезонність; невідповідність у часі процесів витрат матеріальних ресурсів і одержання готової продукції; розгалуженість організаційної системи; наявність різних форм фінансування витрат.

3. Проведений аналіз показав, що на сьогодні нормативно-законодавча база щодо витрат в основному відповідає потребам підприємств і має бути врахована на практиці. Визнання, групування та облік витрат операційної діяльності лісового господарства потрібно здійснюють згідно з П(С)БО 16 «Витрати» та Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах лісового господарства України.

4. Для подальшого дослідження представляє інтерес публікації науковців, праці яких присвячені питанням організації обліку лісового господарства, розробці методики, яка враховує особливості та практичні проблеми підприємств, шляхи вирішення цих проблем та управління витратами.

РОЗДІЛ 2

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК ВИТРАТ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОЧІРНЬОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «ШАРГОРОДСЬКИЙ РАЙАГРОЛІС»ВОКСЛП «ВІНОБЛАГРОЛІС»»

2.1. Організація обліку витрат операційної діяльності підприємства.

Дочірнє підприємство «Шаргородський райагроліс» Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісгосподарського підприємства «Віноблагроліс» є дочірнім підприємством Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісгосподарського підприємства «Віноблагроліс» (ВОКСЛП «Віноблагроліс»), яке створено на базі майна переданого материнським підприємством у статутний капітал дочірнього підприємства.

Місцем знаходження підприємства є: 23500, Вінницька обл., Шаргородський район, місто Шаргород, вул. Героїв Майдану, будинок 222.

ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» є юридичною особою, керується у своїй діяльності чинним законодавством та Статутом підприємства.

Головною метою діяльності підприємства є організація ведення лісового господарства, включаючи питання охорони, захисту, раціонального використання та заготівлі лісових ресурсів і відтворення лісів на території Шаргородського району, що знаходиться в постійному користуванні Вінницького обласного комунального спеціалізованого підприємства «Віноблагроліс».

Основний вид діяльності за КВЕД:

02.10 Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві.

Додаткові види діяльності :

01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур;

02.20 Лісозаготівлі;

02.40 Технічні послуги в галузі лісівництва;

16.10 Лісопильне та стругальне виробництво;

49.41 Вантажні перевезення автомобільним транспортом.

Майно, яке знаходиться у користуванні та розпорядженні підприємства є об'єктом права спільної власності територіальних громад Вінницької області та закріплене за ним на правах господарського віддання.

Загальна характеристика земель лісового фонду ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» та розподіл земель за групами віку наведено у дод. Ж.

Облікова політика ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» розроблена відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», інструкцій і інших нормативних документів, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності.

На «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» діє лінійно-функціональний тип організаційної структури (рис. 2.1).

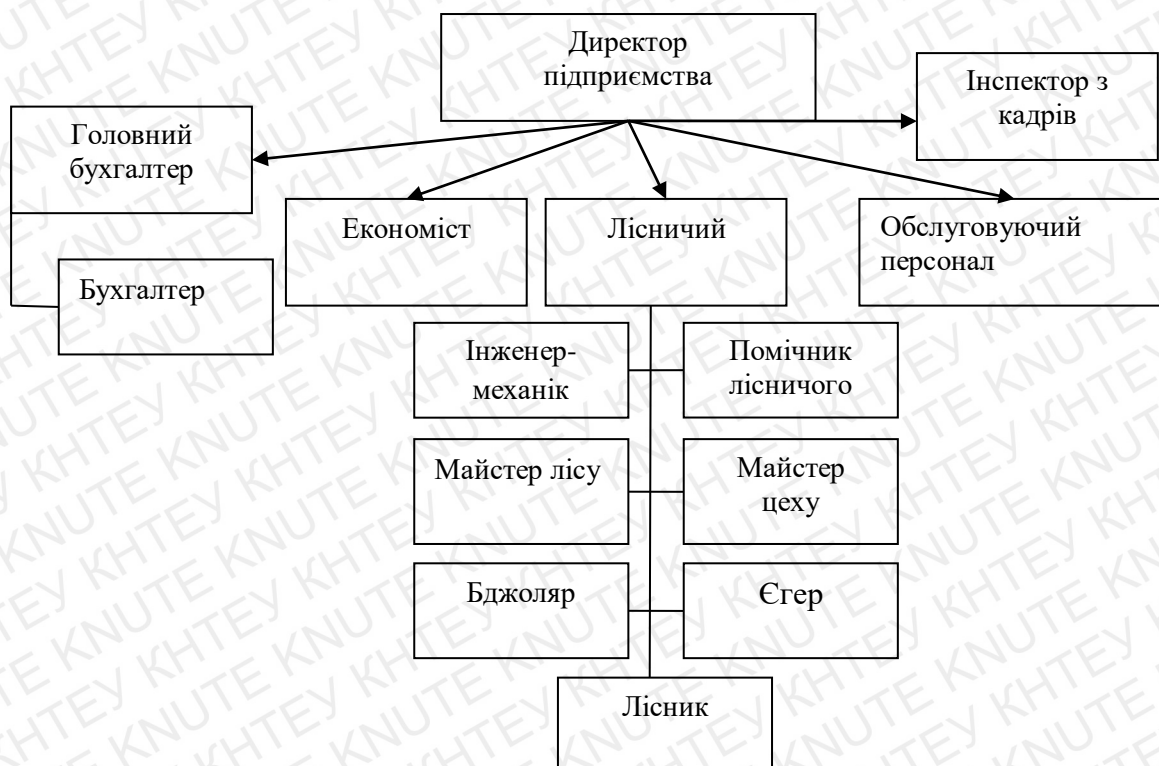

Рис. 2.1. Організаційна структура

ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»

Джерело: дані підприємства.

Середня чисельність працівників підприємства становить 32 особи.

Вплив організації й технології вирощування лісів та реалізації лісопродукції на методику обліку і контролю витрат є досить суттєвим, оскільки така технологія є своєрідною та відрізняється від тієї, що має місце в інших галузях економіки. Загальну схему технології вирощування лісів та реалізації лісопродукції наведено у дод. 3.

ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» відповідно до вимог зазначених у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» належить до малих підприємств.

Підприємство здійснює оперативний, фінансовий та податковий облік результатів своєї роботи, складає фінансову, податкову та статистичну звітність по затверджених формах і надає її у встановлені строки певним органам, відповідаючи при цьому за її достовірність.

Основною ціллю організації бухгалтерського обліку на підприємстві – являється забезпечення отримання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, яка необхідно всім користувачам фінансової звітності для прийняття відповідних рішень.

Організація та ведення бухгалтерського обліку здійснюється бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер Роздоба Галина Анатоліївна.

Бухгалтерія повинна забезпечити відображення господарських операцій у відповідності з робочим планом рахунків, та організувати ведення аналітичного обліку за аналітичними рахунками з використанням системи реєстрів аналітичного обліку. Права й обов'язки головного бухгалтера та всіх інших посадових осіб бухгалтерії визначаються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», наказом про облікову політику та затвердженими посадовими інструкціями. На підприємстві розроблені посадові інструкції для бухгалтерів, в яких визначені вимоги до освіти, кваліфікації, стажу роботи, визначені права та обов'язки осіб, що займають посаду бухгалтера.

Для ведення бухгалтерського обліку та складання звітності бухгалтерією ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» була обрана

автоматизована форма обліку, що дозволяє прискорити обробку облікової інформації та передаю її за всіма напрямками.

Бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється із застосуванням комп'ютерної програми «1С: Бухгалтерія 8 для України». Відповідальність за відповідність реєстрів обліку, порядку й способу реєстрації та узагальнення інформації, передбачених цією комп'ютерною програмою, вимогам законодавства, покладається на головного бухгалтера підприємства.

Графік документообігу, що діє на підприємстві наведено у дод. И.

Організація обліку витрат на підприємстві здійснюється на засадах національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Облікове відображення витрат на проведення лісозаготівельних робіт базується на основі положень П(С)БО 16 «Витрати», в частині визначення собівартості заготовленої лісової продукції, і П(С)БО 30 «Біологічні активи» – первісне визнання деревної продукції та додаткових лісових активів.

Підприємство застосовує повний План рахунків бухгалтерського обліку та використовує журнально-ордерну форму обліку. Журнали-ордери є основними реєстрами для ведення бухгалтерського обліку, записи в них проводяться на основі даних первинних документів.

Журнали-ордери – це багатографні реєстри, призначені для відображення кредитових оборотів головного рахунка, для якого відкрито журнал-ордер [23].

Всі журнали ордери формуються за кредитовим принципом і по кожному синтетичному рахунку в розрізі кореспондуючих рахунків. Дебетові обороти по синтетичному рахунку враховують у кількох журналах-ордерах. Об'єднання їх відбувається в Головній книзі при формуванні інформації в різних журналах-ордерах. Схема журнально-ордерної форми обліку подано на рис. 2.2.

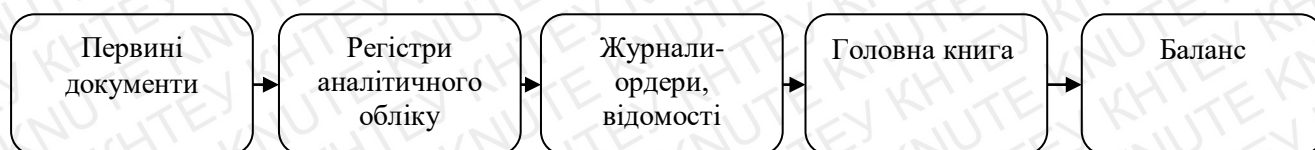

Рис. 2.2. Схема журнально-ордерної форми обліку

Джерело: розроблено автором на основі [23].

Для належної організації облікового процесу велике значення має документування господарських операцій. Поряд із міжгалузевими первинними документами для обліку витрат (накладна, товарно-транспортна накладна, акт приймання-передачі виконаних робіт) також використовують спеціалізовані форми первинних документів з шифром «ЛГ».

Первинні документи повинні бути складені працівниками лісового господарства під час здійснення господарської операції. Первинні документи складаються за допомогою кишенькового персонального комп'ютера (КПК) та роздруковуються на мобільному принтері, а інформація з них передається засобами телекомунікацій до бухгалтерії підприємства, виробничого відділу, інших структурних підрозділів підприємства.

Первинні документи повинні мати такі обов'язкові реквізити: найменування підприємства, від імені якого складений документ; назва документа (форми); дата і місце складання; зміст та обсяг господарської операції; одиниця виміру господарської операції (у натуральному та/або вартісному виразі); посади і прізвища осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особистий чи електронний підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Спеціалізовані форми первинного обліку лісопродукції, що застосовуються лісогосподарськими підприємствами наведено у дод. К.

Отже, організація обліку витрат залежить від виду діяльності підприємства. При цьому у лісовому господарстві дуже важливо розуміти організацію і технологію вирощування лісів, оскільки це впливає на методику і контроль витрат.

2.2. Методика фінансового обліку витрат операційної діяльності підприємства.

Для відображення в обліку та узагальнення витрат операційної діяльності підприємство використовує такі рахунки як: 23 «Виробництво»; 91

«Загальновиробничі витрати»; 92 «Адміністративні витрати»; 93 «Витрати на збут»; 94 «Інші витрати операційної діяльності».

Облік витрат на лісогосподарське виробництво ведеться на синтетичному рахунку 23 «Виробництво».

На досліджуваному підприємстві ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» даний рахунок має наступну будову, що визначено робочим планом рахунків (рис. 2.3):

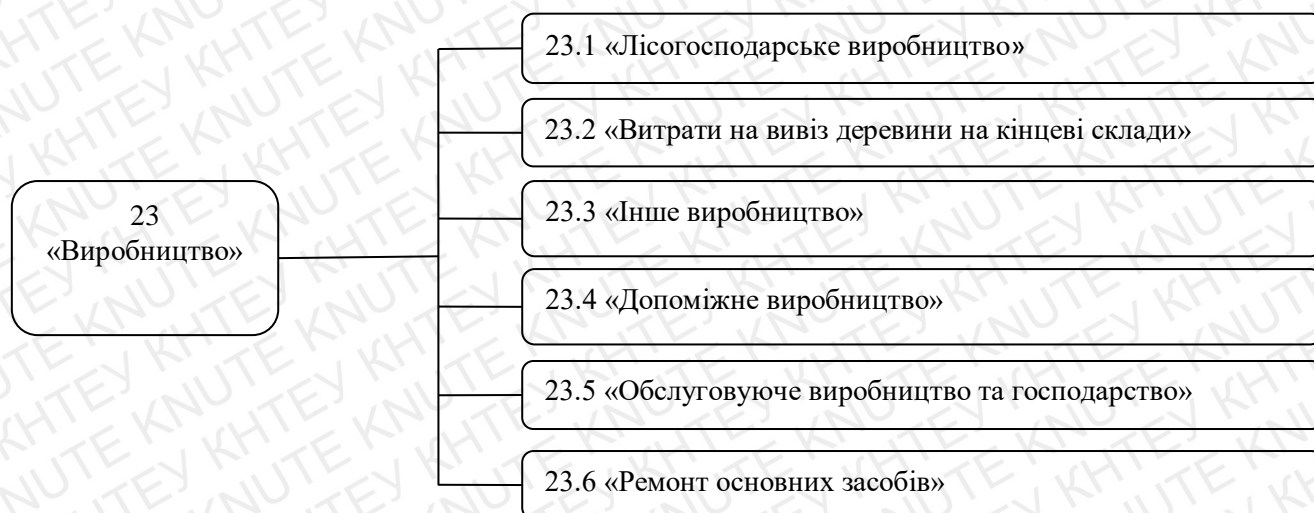

Рис. 2.3. Структура аналітичних рахунків до рахунку 23 «Виробництво»

ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»

Джерело: складено за даними підприємства.

Лісопродукція, що знаходиться на лісосіках і проміжних складах, та не розкряжовані хлисти на кінцевих складах відносяться до незавершеного виробництва і обліковуються на субрахунку 23.1 «Лісогосподарське виробництво».

Облік загальновиробничих витрат ведеться на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати».

До рахунку відкриті такі субрахунки за видами витрат:

91.1 «Витрати на основну, додаткову заробітну плату, заохочувальні та інші види виплат»;

91.2 «Витрати на відрахування та соціальні заходи»;

91.3 «Витрати на службові відрядження загальнови­робничого персоналу»;

91.4 «Амортизація основних засобів, призначених для обслуговування працівників управління відокремлених виробничих підрозділів та лінійного персоналу»;

91.5 «Витрати на утримання, експлуатацію та ремонт основних засобів, інших активів виробничого призначення»;

91.6 «Витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, утримання виробничих приміщень»;

91.7 «Інші загальнови­робничі витрати, які можуть бути віднесені до будівельно-монтажних робіт».

Загальнови­робничі витрати розподіляють за видами готової продукції з використанням бази розподілу відповідно до наказу про облікову політику підприємства. Наприклад, за базу розподілу можуть використовувати: кількість готової продукції; основну заробітну плату робітників, зайнятих у виробництві.

Відповідно, готовою продукцією в лісовому господарстві доцільно вважати:

- деревину (хлисти, сортименти, хмиз, дрізки);
- пиломатеріали (дошки, бруси, планки, рейки, штапик тощо);
- столярні вироби та інші вироби з деревини;
- саджанці, гриби, живицю, сіно.

Готова продукція відноситься до запасів, її визначення та оцінка здійснюються згідно з П(С)БО 9 «Запаси» [33].

Готова продукція підприємств лісового господарства обліковується на активному рахунку 26 «Готова продукція». Списання готової продукції на склад із виробництва після додаткових витрат по вивезенню, розкряжуванню здійснюється на рахунок 26 «Готова продукція» по фактичній собівартості.

Проте частину лісопродукції (на­сіння, саджанці, плоди лісу) підприємство використовує у внутрішньогосподарській діяльності для виробничих потреб. Тому необхідне чітке відображення витрат і руху продукції залежно від напрямів використання лісу. Підприємство лісопродукцію, яку використовує у внутрішніх цілях обліковує у складі поточних біологічних активів на рахунку 21 «Поточні

біологічні активи», а лісопродукцію, яка призначена для реалізації споживачам, у складі готової продукції на рахунку 26 «Готова продукція».

Адміністративні витрати, витрати на збут, інші витрати операційної діяльності є витратами звітного періоду і не включаються до складу собівартості реалізованої лісопродукції. За дебетом рахунків цих класів відображаються суми витрат, за кредитом списання суми витрат щомісяця на фінансові результати.

На рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображають загальні витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства. На підприємстві відкриті аналітичні рахунки за видами витрат (рис. 2.4)

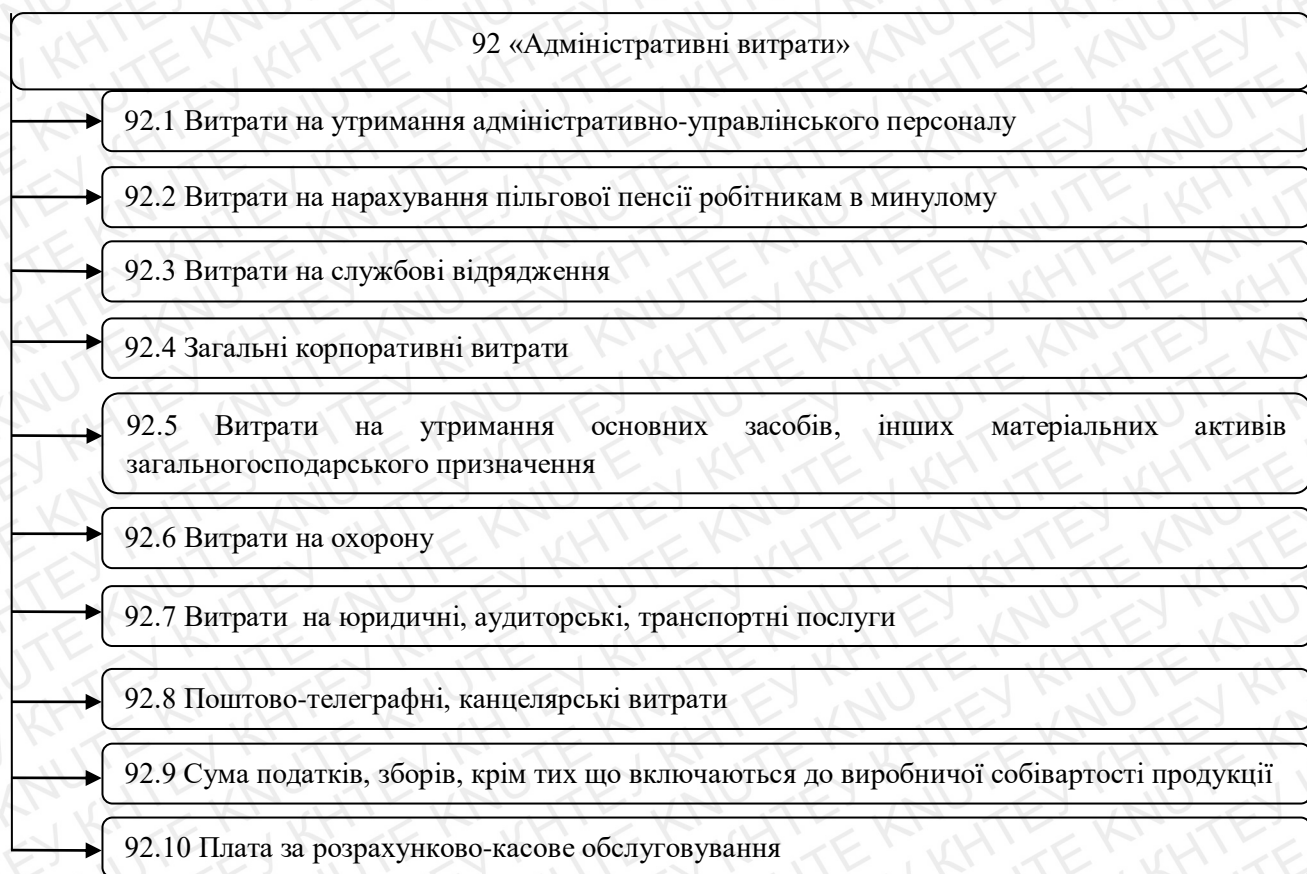

Рис. 2.4. Структура аналітичних рахунків до рахунку 92 «Адміністративні витрати» ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»

Джерело: складено за даними підприємства.

На рахунку 93 «Витрати на збут» підприємство веде облік витрат, що пов'язані з реалізацією лісопродукції. На підприємстві відкриті аналітичні рахунки за видами витрат (рис. 2.5):

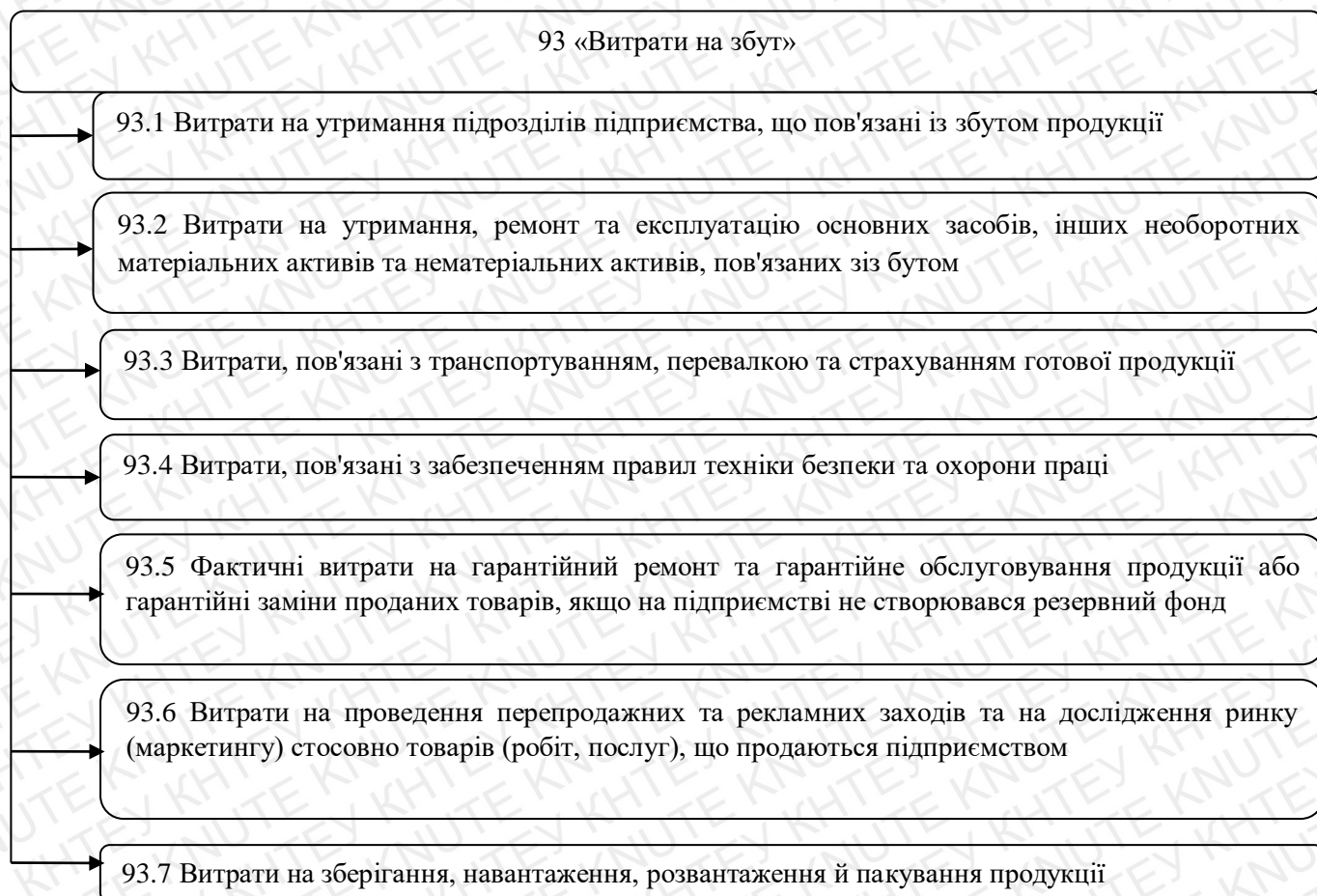

Рис. 2.5. Структура аналітичних рахунків до рахунку 93 «Витрати на збут»

ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»

Джерело: складено за даними підприємства.

На рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» підприємство веде облік витрат операційної діяльності, крім витрат, які відображені на рахунках 90, 92, 93.

Субрахунки, до рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» які підприємство використовує у обліку:

940 «Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю»;

941 «Витрати на дослідження і розробки»;

942 «Собівартість реалізованої іноземної валюти»;

943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів(сировини, матеріалів, відходів)»;

944 «Відрахування на створення резерву сумнівних боргів і списання безнадійної дебіторської заборгованості»;

945 «Втрати від операційної курсової різниці»;

946 «Втрати від знецінення запасів»;

947 «Нестачі і втрати від псування цінностей (в тому числі понаднормативні втрати від браку)»;

948 «Визнані штрафи, пені, неустойки (в тому числі за не створення робочих місць для інвалідів)»;

949 «Інші витрати операційної діяльності».

Послідовність віднесення витрат операційної діяльності на фінансові результати відображена на рис. 2.6.

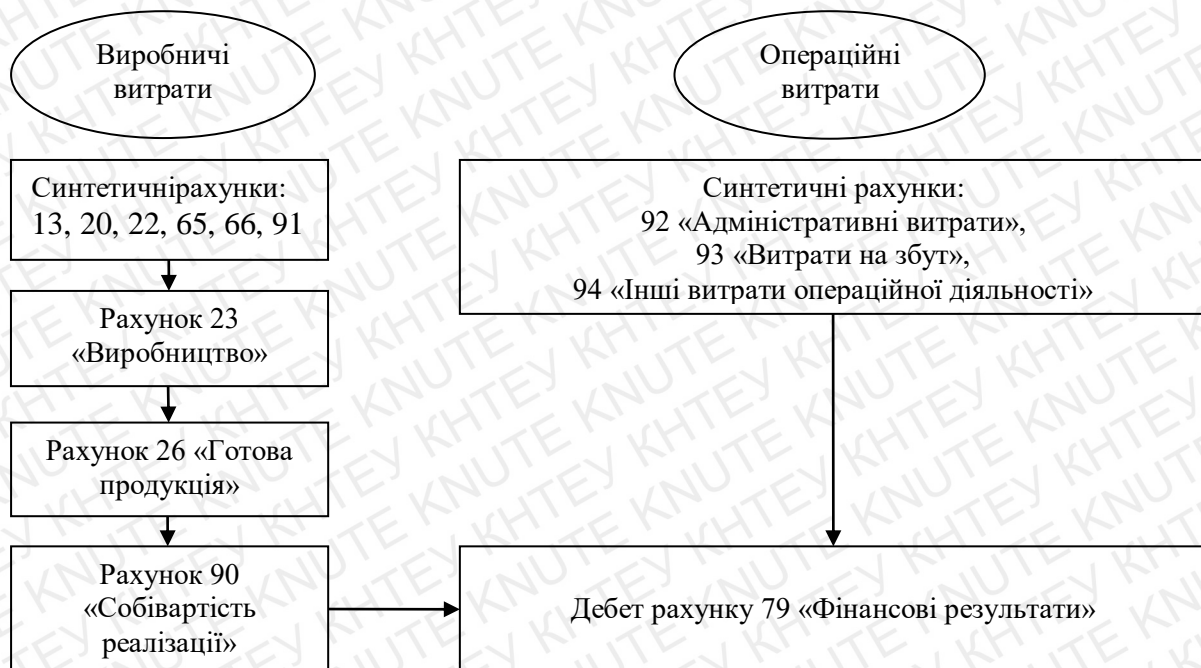

Рис. 2.6. Послідовність віднесення витрат на фінансові результати

Джерело: [5].

Кореспонденція з обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства наведена в табл. 2.1.

Розроблені аналітичні рахунки до рахунків витрат відповідають вимогам в інформації для працівників підприємства і є аналітичною базою, на основі якої приймаються стратегічні рішення.

Таблиця 2.1

**Відображення в обліку витрат
на ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»**

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Прийнято рішення про проведення рубки лісових насаджень	23.1	16	19450
2	Нараховано заробітну плату працівникам, що здійснювали рубку	23.1	661	14169
3	Нараховано ЄСВ на заробітну плату	23.1	651	3118
4	Відображено витрати на перевезення деревини	23.2	203	950
5	Віднесено вартість запчастин на ремонт основних засобів, що використовувалися при заготівлі	23.6	207	836
6	Нараховано збір за використання лісових ресурсів	23.1	641	548
7	Відображено витрати на утримання цехів у частині комунальних платежів	91.6	685	2158
8	Відображено витрати на управління цеховим виробництвом: - нараховано заробітну плату - нараховано ЄСВ - нараховано амортизацію основних засобів	91.1 91.2 91.4	661 651 131	23615 5195 1120
9	Включено загальновиробничі витрати до собівартості заготовленої деревини	23.1	91	29930
10	Нараховано заробітну плату директору підприємства Нараховано ЄСВ	92.1 92.1	661 651	9456 2080
11	Відображено витрати на охорону підприємства	92.6	685	3650
12	Відображено витрати на зберігання лісопродукції	93.7	685	2528
13	Відображено суму штрафу	94.8	642	750
14	Списано на фінансовий результат: - адміністративні витрати - витрати на збут - інші витрати операційної діяльності	791 791 791	92 93 94	15186 2528 750

Джерело: складено за даними підприємства.

Дослідивши методику обліку витрат операційної діяльності на ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» можна зробити висновки, що підприємство правильно веде облік: відображає та узагальнює інформацію у грошовій оцінці з метою контролю за господарською діяльністю.

2.3. Відображення витрат операційної діяльності у звітності підприємства.

Звітність підприємств лісового господарства – це система показників, що відображає та характеризує їхню діяльність за певний період, узагальнюючи

облікові дані. ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» належить до суб'єктів малого підприємництва, тому свою фінансову звітність складає з дотриманням вимог НП (С) БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [25].

Ці Національні положення (стандарт) установлює зміст і форму Фінансової звітності малого підприємства в складі Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м) та порядок її заповнення.

Згідно з цим положенням підприємство відображає витрати операційної діяльності у Звіті про фінансові результати у складі таких статей (рис. 2.7).

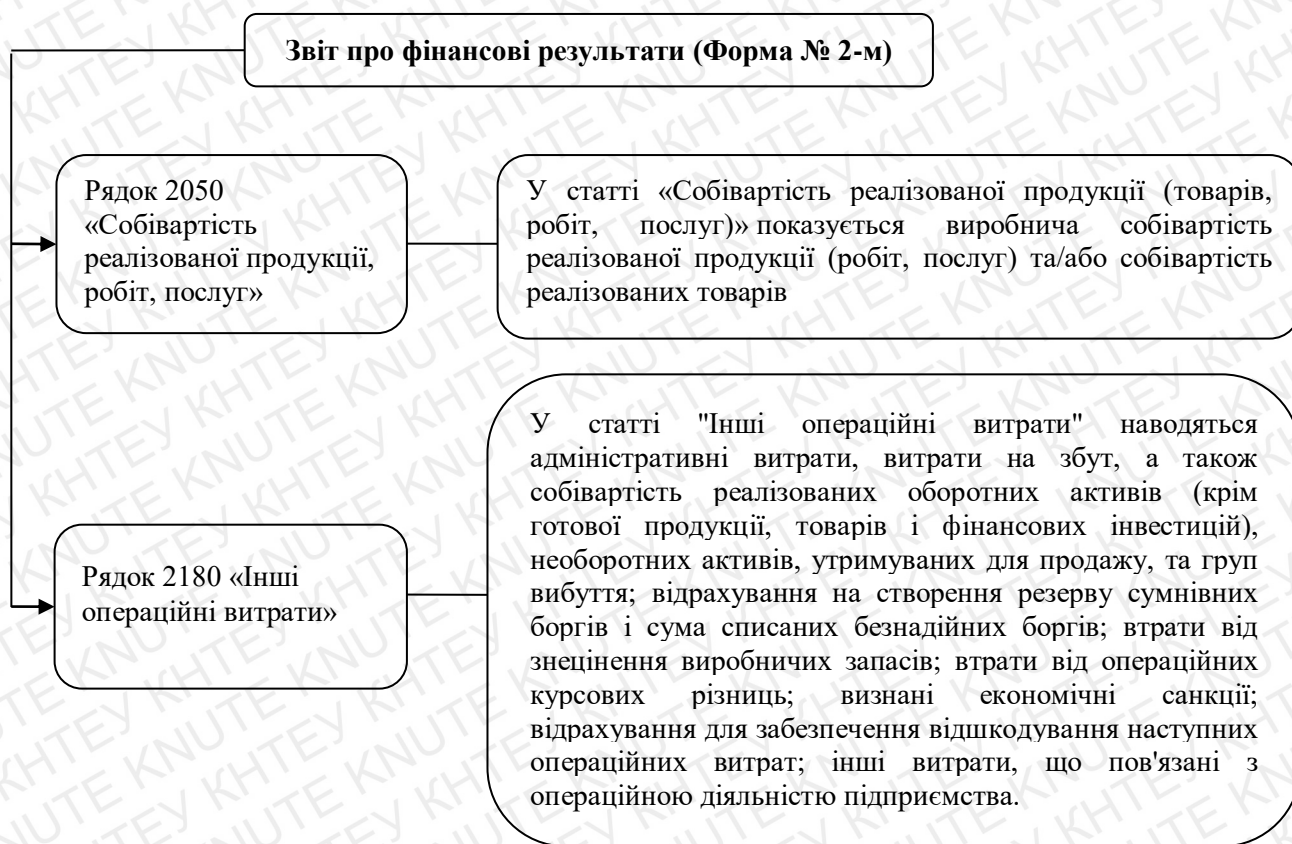

Рис. 2.7. Відображення витрат операційної діяльності у Звіті про фінансові результати

Джерело: розроблено автором на основі [25].

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Але малі підприємства до статистики мають подавати й проміжну фінансову звітність, яка складається за результатами I кварталу, 1 півріччя, 9 місяців. Проміжну фінансову звітність (I квартал, 1 півріччя, 9 місяців) подає підприємство, не

пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річну - не пізніше 28 лютого наступного за звітним року.

Перед поданням річної звітності на звітах необхідно проставити підписи відповідальних осіб на підприємстві. Згідно наказу право підпису звітності мають: керівник підприємства Симонишена Т. В. та головний бухгалтер Роздоба Г. А.

Органами державної статистики України встановлено типову форму статистичної звітності для підприємств лісового господарства, а саме «Звіт про виробництво та реалізацію продукції лісового господарства, відтворення та захист лісів»(ф. № 3-ЛГ (річна)), який заповнюється на основі первинних документів (лісорубних квитків, лісових квитків, актів огляду місць використання лісових ресурсів) та містить інформацію про обсяги продукції лісового господарства, фактичні рубки, відпуск деревини в порядку рубок лісу головного користування, заготівлю другорядних лісових матеріалів, продукції побічного лісокористування та інші дані у натуральних і вартісних показниках [41].

Згідно з даними фінансової звітності підприємства за 2017-2019 роки (дод. Л-Н) проведемо аналіз динаміки операційних витрат підприємства (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка операційних витрат

ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» за 2017-2019 рр.

Стаття	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн		Відносне відхилення, %	
				2018 р. від 2017 р.	2019 р. від 2018 р.	2018 р. від 2017 р.	2019 р. від 2018 р.
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3087,6	3690,6	4321,6	603,0	631,0	19,52	17,10
Інші операційні витрати	1675,0	2341,0	2247,5	666,0	-93,5	39,76	-3,99

Джерело: розраховано автором за даними підприємства.

За даними таблиці можна зробити висновки, що собівартість реалізованої продукції збільшується з кожним роком. Таке зростання зумовлене збільшенням обсягів діяльності підприємства. Інші операційні витрати у 2018 році у порівнянні з 2017 роком збільшилися, а у 2019 році порівнюючи з 2018 роком зменшилися.

Оцінювання основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства необхідне для того, щоб одержати певну кількість основних, найінформативніших параметрів, які дають об'єктивну та точну картину фінансово-господарського стану підприємства. З метою виявлення тенденцій розвитку підприємства проводиться аналіз основних абсолютних та відносних фінансових показників за даними форми № 1-м та форми № 2-м за три останні періоди (роки) (дод. П).

За даними таблиці можна зробити висновки, що середня величина майна підприємства в аналізованому періоді збільшилася за рахунок збільшення середніх величин власного та залученого капіталів. Отриманні кошти призвели до збільшення оборотних та необоротних активів підприємства. Відповідно чистий дохід зріс у 2018 та у 2019 році. Відбулося зростання фінансового результату у 2018 в порівнянні з 2017, а у 2019 в порівнянні з 2018 фінансовий результат зменшився.

Отже, у 2019 році відбулося різке зниження чистого прибутку, тому підприємству необхідно підвищувати обсяги реалізації, щоб покривати витрати і отримувати більший прибуток.

Основними напрямками підвищення основних фінансових показників діяльності підприємства є:

- 1) підвищення оборотності оборотних активів;
- 2) зменшення матеріальних витрат на одиницю продукції;
- 3) закупівля сировини за дешевшими цінами;
- 4) активізація маркетингових заходів для прискорення товарообороту;
- 5) закупівля сировини і матеріалів оптимальними партіями;
- 6) формування обсягів запасів матеріалів, що відповідають потребам і нормативам.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю. Ділову активність підприємства характеризують показники ефективності використання робочої сили, основних виробничих фондів, оборотного капіталу, фінансових ресурсів (дод. Р).

Для оцінки ділової активності підприємства слід здійснити аналіз абсолютних показників його діяльності. На протязі 2017-1019 років зменшується коефіцієнт оборотності активів. Це свідчить про те, що ефективність використання активів підприємством знижується. На кожну гривню залучених коштів зменшується реалізація продукції.

Також спостерігається постійне зниження оборотності дебіторської заборгованості. Тому з кожним роком збільшується і строк погашення дебіторської заборгованості. Для вирішення проблеми необхідно відкоригувати поточну політику управління дебіторською заборгованістю і працювати тільки на умовах передоплати з клієнтами, які не платять вчасно за реалізовану продукцію.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості збільшується на протязі досліджуваного періоду. Підвищення даного показника в динаміці свідчить про покращення розрахунково-платіжної дисципліни підприємства у відносинах з кредиторами, бюджетом, позабюджетними фондами, персоналом підприємства.

Коефіцієнт оборотності запасів зменшується. Така тенденція є негативною, оскільки свідчить про неефективне управління запасами. Внаслідок цього і збільшується кількість днів одного обороту запасів.

Негативною є тенденція і зменшення фондівіддачі підприємства, причиною цього є неефективне управління основними засобами.

Період операційного циклу підприємства збільшується з кожним роком, це є негативним аспектом.

Від'ємне значення тривалості фінансового циклу є свідченням того, що підприємство в середньому отримує від клієнтів гроші раніше, ніж здійснює платежі своїм кредиторам.

Отже, аналіз динаміки показників ефективності використання оборотного капіталу ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» свідчить про те, що оборотний капітал використовується не ефективно.

Для підвищення ділової активності підприємства, як вагомого напрямку покращення фінансового стану, робота підприємства повинна бути націлена на:

прискорення оборотності оборотних активів; підвищення рентабельності оборотних активів; мінімізація витрат оборотних активів у процесі їх використання; оптимізація запасів сировини; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення; прискорення реалізації товарної продукції; зменшення надлишку оборотних активів; реструктуризація дебіторської заборгованості; підвищення оборотності грошових коштів, з метою зменшення ризику їх знецінення; створення обсягів запасів сировини у відповідності до встановлених нормативів.

Звітність посідає особливе місце в управлінні підприємством, тому що є основним джерелом інформації про стан виробничо-фінансової діяльності на основі, якої приймають управлінські рішення як внутрішні, так і зовнішні користувачі інформації. ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» складає звітність та відображає в ній витрати операційної діяльності згідно з вимогами НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» та подає у встановлені законодавством строки.

Висновки за розділом 2

Дослідивши особливості організації обліку витрат операційної діяльності на ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс», можна зробити наступні висновки:

1. Основним видом діяльності ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» є лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві. На даному підприємстві організація бухгалтерського обліку здійснюється на таких засадах: облік ведеться бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер із застосуванням комп'ютерної програми «1С: Бухгалтерія 8 для України».

2. Організація обліку витрат на ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» залежить від організації та технології вирощування лісів. Тому, поряд із міжгалузевими первинними документами для обліку витрат підприємства

лісового господарства, також використовують спеціалізовані форми первинних документів з шифром «ЛГ».

3. Для відображення витрат операційної діяльності ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» використовує рахунки обліку визначені Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Натомість, підприємство сформувало спеціальні аналітичні рахунки обліку витрат операційної діяльності. Це дозволяє створити потужну аналітичну базу щодо витрат, на основі якої можна приймати рішення стосовно рубок головного коростивання, рубок догляду, транспортування лісопродукції на кінцеві склади, реалізації чи переробки деревини.

4. Як суб'єкт малого підприємництва ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» складає фінансову звітність з дотриманням вимог НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

5. Оцінювання основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства показало, що підприємство має досить хороший стан фінансово-господарської діяльності. Проте потрібно звернути увагу на обсяги реалізації. Для покращення фінансових показників підприємству необхідно: підвищити оборотність та рентабельність оборотних активів; оптимізувати матеріальні витрати на одиницю продукції; активізувати маркетингові заходи для прискорення товарообороту; підвищити оборотність грошових коштів, з метою зменшення ризику їх знецінення; скорочувати тривалість виробничого циклу.

РОЗДІЛ 3

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДОЧІРНЬОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «ШАРГОРОДСЬКИЙ РАЙВГРОЛІС» ВОКСЛП «ВІНОБЛАГРОЛІС»

3.1. Стан управління витратами операційної діяльності підприємства

Однією з головних умов підвищення ефективності виробництва продукції є систематичне зменшення витрат операційної діяльності. Рівень і розмір витрат формується під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів середовища підприємства.

До зовнішніх факторів можна віднести такі: стан економіки країни в цілому; механізм державного регулювання лісгосподарської діяльності; стан ризиків факторів виробництва; кон'юнктура споживчого ринку.

Внутрішніми факторами, які впливають на розмір витрат є: структура капіталу; стан та ефективність використання основних фондів; стан та ефективність використання трудових ресурсів; обсяг та склад лісопродукції.

Важливою функцією економічного механізму будь-якого підприємства є контроль за рівнем витрат та пошуки шляхів їх зменшення. Ця функція досягається за умови ефективного функціонування системи управління витратами. Система управління витратами наведена на рис. 3.1.

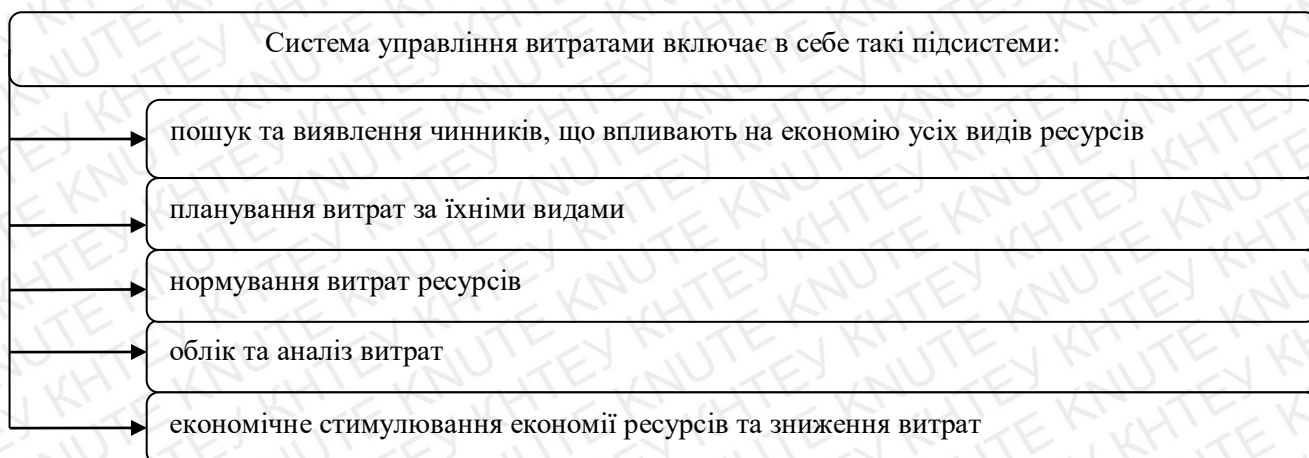

Рис. 3.1. Система управління витратами підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [4].

На ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» не має чітко організованого управлінського обліку. Певні аспекти управління витратами покладенні на бухгалтерську службу (рис. 3.2):

Рис. 3.2. Схема управління витратами

Джерело: складено автором на основі [4, 10, 47].

Організація управління витратами передбачає визначення елементів системи управління витратами: складу суб'єктів управління, обґрунтування об'єктів витрат, визначення завдань, методів та інструментів.

Необхідною запорукою ефективного планування, обліку, аналізу, контролю та управління витратами в цілому є їх обґрунтована класифікація, тобто розподілення витрат на певні класи із урахуванням загальних критеріїв та об'єктивних зв'язків між ними. Стандартна класифікація витрат з наведеними прикладами, що діє на ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» наведена у дод. С.

Витрати операційної діяльності підприємства під час планування, обліку і калькулювання собівартості продукції групуються за такими статтями:

- сировина і матеріали;
- покупні матеріали, комплектуючі вироби, напівфабрикати, роботи і послуги виробничого характеру сторонніх підприємств і організацій;
- паливо і енергія на технологічні цілі;
- основна заробітна плата;
- додаткова заробітна плата;
- відрахування на соціальне страхування;
- витрати на утримання і експлуатацію устаткування, в тому числі:

- 1) послуги лісовозного транспорту на вивезення деревини;
- 2) витрати по утримання, експлуатації та будівництву лісовозних доріг;

- загальновиробничі витрати;
- загальногосподарські витрати;
- витрати на збут;
- інші витрати.

Планування витрат на виробництво виконується в такій послідовності [21]:

- складаються кошториси витрат і калькулюється собівартість продукції та послуг допоміжних цехів;
- складається баланс розподілу продукції і послуг допоміжного виробництва за калькуляційними напрямками і за внутрішньозаводськими підрозділами-споживачами;
- складаються кошториси: витрат на утримання та експлуатацію устаткування (витрат на будівництво, утримання та експлуатацію лісовозних доріг і доріг лісогосподарського призначення), загальновиробничих та інших виробничих витрат за цехами основного виробництва з наступними узагальненнями їх по підприємству;
- калькулюється виробнича собівартість одиниці продукції за видами, розраховується виробнича собівартість усієї товарної продукції, що реалізується;
- складається зведений кошторис витрат на виробництво з розрахунками до нього.

Зведений кошторис витрат на виробництво складається з розбивкою на квартали із застосуванням розрахунків наведено у дод. Т.

Загальна сума витрат у зведеному кошторисі включає не тільки витрати на виробництво товарної продукції, а й витрати, пов'язані з приростом залишків незавершеного виробництва, в тому числі напівфабрикатів власного виробництва, витрат майбутніх періодів.

Для визначення виробничої собівартості валової продукції необхідно:

1) із залежної суми витрат на виробництво виключити витрати на роботи (послуги), що не включаються до складу валової продукції (залишки незавершеного виробництва);

2) врахувати зміну залишків витрат майбутніх періодів (витрати на рекультивацію земель, обслуговування лісовозних доріг, інших природоохоронних об'єктів і природоохоронних заходів). У разі збільшення залишку цих витрат сума приросту віднімається від суми витрат на виробництво, у разі зменшення – додається до неї;

3) врахувати зміну залишків резервів наступних витрат (на виплату відпусток, додаткове пенсійне забезпечення). Приріст залишків резервів наступних витрат додається до підсумку витрат на виробництво, зменшення – віднімається.

Сума, одержана після внесення зазначених вище змін, і являє собою виробничу собівартість валової продукції.

Для визначення собівартості фактично випущеної продукції (товарної) сума витрат на виробництво валової продукції коригується з урахуванням зміни залишків незавершеного виробництва. На величину собівартості приросту (зменшення) залишків незавершеного виробництва зменшується (збільшується) сума витрат на виробництво валової продукції. Одержана величина дорівнює виробничій собівартості товарної продукції.

Величина витрат, що відноситься до незавершеного виробництва, визначається на основі даних про зміни залишків незавершеного виробництва для кожного виду продукції в натуральному виразі.

Собівартість товарної продукції, обчислена виходячи із загальної суми витрат на виробництво, дорівнює собівартості, підрахованій виходячи з планових калькуляцій окремих видів продукції і їх товарного випуску.

Планова (нормативна) калькуляція являє собою розрахунок планової (нормативної) собівартості одиниці продукції, здійснений за статтями витрат. Планова (нормативна) калькуляція складається на рік з розподілом за кварталами.

Планова (нормативна) калькуляція складається на всі види продукції, що виготовляються у плановому році. Основою складання планової (нормативної) калькуляції на підприємстві є технічно обґрунтовані норми витрат матеріалів і трудових витрат, стандарти та технічні умови, встановлені для цієї продукції. Ці норми визначаються на основі діючих (або очікуваних) на початок планового періоду нормативів з урахуванням економічної ефективності розроблених заходів для подальшого удосконалення виробництва.

Облік забезпечує здійснення оцінки витрат, їх реєстрацію в первинних документах, облікових регістрах, на рахунках обліку та узагальнення у різних формах звітності. Облік забезпечує не лише своєчасне і повне відображення фактичного розміру витрат, але й контроль за використанням ресурсів, а також обсяг виробленої продукції в натуральних і грошових вимірниках.

Організація обліку витрат на підприємстві вимагає виокремити два основні процеси:

- 1) облік витрат, пов'язаних із вирощуванням лісу і доглядом за ним;
- 2) облік витрат на лісозаготівлю.

Дослідження організації контролю на підприємстві показало, що є два види контролю: стратегічний та тактичний.

Стратегічний контроль – це контроль керівництва підприємства за правильним формуванням витрат на продукцію лісового господарства і безпосередньо визначення собівартості продукції. Саме від об'єктивного стратегічного контролю в більшості випадків залежить діяльність підприємств лісового господарства в майбутньому.

Тактичний контроль здійснюється безпосередньо працівниками підприємства, які обліковують витрати на виробництво лісопродукції і складають калькуляції фактичної собівартості продукції. Цей вид контролю є найефективнішим, оскільки він здійснюється щоденно за усім асортиментом виготовленої продукції. Здійснення ефективного контролю за витратами надає керівництву підприємства достовірну інформацію для прийняття оперативних управлінських рішень під час формування собівартості продукції.

Аналіз витрат операційної діяльності на ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» передбачає:

- 1) зіставлення планових та фактичних результатів діяльності, розрахунок відхилення;
- 2) аналіз складу і структури витрат.

Регулювання полягає у встановленні ефективності використання ресурсів та здійсненні заходів по усуненню відхилень для досягнення позитивного результату.

Під час оцінки стану управління витратами операційної діяльності важливою є оцінка ефективності їх формування, яку можна визначити співвідношенням величини понесених операційних витрат та отриманого прибутку або ж доходу. Основними показниками, які необхідно визначити в ході такого аналізу є рівень витрат операційної діяльності, витратовіддача та рентабельність витрат. Результати розрахунків наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Показники ефективності операційних витрат
ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»**

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Чистий дохід, тис грн.	5166,6	6453,2	6642
Сума операційних витрат, тис. грн	4762,6	6031,6	6569,1
Прибуток операційної діяльності, тис. грн.	433,4	442,3	124,4
Рівень витрат операційної діяльності, %	92,2	93,5	98,9
Витратовіддача, %	108,5	106,9	101,1
Рентабельність операційних витрат, %	9,1	7,33	1,89

Джерело: розраховано автором за даними підприємства.

Дані таблиці показують, що рівень витрат операційної діяльності підприємства з кожним роком збільшуються, а витратовіддача зменшується, що є негативною тенденцією.

Рентабельність операційних витрат характеризує прибутковість операційних витрат. Вона показує, скільки прибутку припадає на 1 грн. понесених операційних витрат, тобто вигідність для підприємства виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, продажу товарів, понесених інших витрат

операційної діяльності та являє собою витратний показник рентабельності. На підприємстві спостерігається, що з кожним роком рентабельність знижується. Тому, можна зробити висновки, що управління витратами здійснюється на низькому рівні.

3.2. Удосконалення облікового забезпечення управління витратами операційної діяльності підприємства

Оскільки на підприємстві не має чітко організованого управлінського обліку, пропонуємо вирішення цього недоліку таким чином:

- 1) створити окремий підрозділ, який займався би організацією управлінського обліку та підпорядковувався відділу бухгалтерії;
або
- 2) виокремити у відділі бухгалтерії конкретного працівника, який був би відповідальний за організацію управлінського обліку, та підпорядковувався головному бухгалтеру.

На нашу думку, для підприємства більш зручним є другий варіант, тому що підприємство належить до суб'єктів малого підприємництва і обсяги діяльності не такі вже й великі, з цим завданням може впоратися і один працівник.

З метою організації управлінського обліку на ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» необхідно:

- розробити посадову інструкцію бухгалтера-аналітика;
- автоматизувати ведення управлінського обліку;
- визначити методологічну систему управління витратами.

Посадову інструкцію бухгалтера-аналітика управлінського обліку для ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» розроблено і наведено у дод. У.

Усі програми, що автоматизують управлінський облік і формування управлінської звітності, умовно можна поділити на 5 груп. Кожна з них має свої переваги і свої недоліки (табл. 3.2).

Для підприємства пропонуємо використовувати, для автоматизації управлінського обліку, електронні таблиці Excel та використання даних, які імпортуються з «1С: Бухгалтерія 8 для України». Оскільки цей спосіб має значні переваги. А недоліки є не стільки суттєвими, адже ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» належить до суб'єктів малого підприємництва і обсяги діяльності не великі, тому не раціонально витратити кошти на купівлю нового програмного продукту або розробити власний.

Таблиця 3.2

Засоби автоматизації управлінського обліку

№ пор.	Спосіб автоматизації обліку	Позитивні сторони	Негативні сторони
1	Електронні таблиці Excel	Невимагає затрат на придбання програмного забезпечення- (ПЗ входить до пакету програм Microsoft Office), немає необхідності навчати персонал роботі на цьому ПЗ. Широкі можливості формування звітів, побудови графіків	Велика імовірність появи в розрахунках помилок, мимовільного видалення даних, «напівавтоматизований» режим роботи. Для отримання консолідованої звітності потрібно досить багато часу для зведення даних. Закладена архітектура у файлах Excel не дозволяє отримувати звіти за будь-який період часу
2	Програми бухгалтерського обліку, що мають функції з ведення управлінського обліку	При вдалій настройці дозволяють заощадити час на введення операцій, оскільки дані, внесені бухгалтером, потрапляють і до управлінської звітності	Складнощі у впровадженні та технічному супроводженні. Великі затрати ресурсів у випадку, якщо знадобиться змінити структуру програми
3	Власні розробки	При досить високій кваліфікації фахівців АСУ і фінансових менеджерів висока імовірність отримати програму автоматизації управлінського обліку, яка відповідатиме всім вимогам базового підприємства	Потрібен певний час для розробки та налагодження. Складність підтримки і удосконалення програмного продукту. Велика імовірність виявлення помилок у створеній програмі
4	ERP-системи	Широкі можливості для автоматизації всіх процесів підприємства	Висока вартість, довгий строк упровадження, великі складнощі у зміні впровадженої архітектури системи
5	Звичайна програма для ведення бухгалтерського обліку, самостійно налаштована під управлінський облік	Невисока ціна, упровадження за короткий проміжок часу, відповідає всім необхідним вимогам	Необхідність залучення сторонніх фахівців для істотної зміни структури системи. Обмежені функціональні можливості і висока трудомісткість налаштування та внесення змін в програму.

Джерело: [2].

Управління витратами повинно враховувати такі аспекти:

1) відстеження та корегування величини витрат на закупівлю необхідної сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, оплати праці;

2) аналіз та корегування діяльності, яка спричиняє виникнення витрат: пошук шляхів зменшення матеріало- та трудомісткості без загрози втрат якості продукції.

Ефективність системи управління витратами операційної діяльності підприємства залежить від якості інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень. Таку інформацію можна отримувати з:

- облікової системи підприємства, до якої належить виробничий (оперативно-технічний), фінансовий, управлінський, податковий і статистичний обліки;
- інших джерел внутрішньої (позаоблікової) інформації, таких як: ліміти, норми і нормативи, бюджети тощо;
- навколишнього підприємницького середовища (показники діяльності ділових партнерів, конкурентів, кон'юнктури ринку).

Розроблені аналітичні рахунки до рахунків витрат операційної діяльності відповідають вимогам в інформації для працівників підприємства. Проте, аналітичний облік, саме витрат виробництва є не досить детальним. Можливий варіант деталізації рахунків аналітичного обліку витрат наведено у дод. Ф.

Для ефективного управління витратами, рекомендуємо підприємству використовувати уточнений і більш розширений перелік калькуляційних статей для обліку витрат, запропонований О. Озеран та М. Чік [27], а саме:

- витрати на придбання чи вирощування насіння та посадкового матеріалу (заготівля або закупівля насіння, шишок і посадкового матеріалу, збирання шишок; вирощування садивного матеріалу; перевірка лісового насіння; створення плантацій і догляд за ними);
- попнева плата (плата за деревину лісових порід, що відпускається на пні, пні для осмолу і деревостій, які використовують для підсочки, відповідно до виділеного лісосічним фондом за встановленими таксами);

- роботи та послуги виробничого характеру, виконані сторонніми організаціями, за умови, що ці роботи та послуги відносять безпосередньо на собівартість конкретних видів лісопродукції;
- витрати на добрива та засоби захисту лісових насаджень (витрати на внесені в ґрунт під лісові культури органічні, мінеральні, бактеріальні та інші добрива; вартість придбаних пестицидів, засобів протруювання, гербіцидів, дефоліантів та інших хімічних і біологічних засобів, використаних для боротьби з шкідниками і хворобами лісових культур);
- транспортні витрати (витрати, пов'язані з доставкою лісопродукції в пункт реалізації – верхній склад, нижній склад та кінцевому споживачу (фізичним і юридичним особам).

Застосування у практичній діяльності підприємства запропонованої номенклатури статей дасть змогу для потреб сучасного управління використовувати більш детальну аналітичну інформацію.

На ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» доцільно застосовувати одну з таких методологічних систем управління витратами, як «стандарт-костинг» тому, що підприємство складає Зведений кошторис витрат на виробництво із застосуванням нормативів.

«Стандарт-костинг» - визначається як нормативний метод обліку витрат і фінансових результатів, при якому враховуються витрати і виручка за нормативними (плановими) показниками, а відхилення від планових норм враховуються окремо і списуються в кінці періоду, в результаті чого встановлюються фактичні витрати і фінансові результати підприємства [10].

Система обліку та калькулювання за нормативними витратами включає [10]:

- поточний облік витрат окремо за діючими нормами і з урахуванням відхилень від них, виявлення місць, причин і винуватців відхилень;
- системний облік зміни самих норм;
- складання і періодичне коригування нормативної калькуляції, що базується на діючих нормах витрат;

- визначення фактичної собівартості випущеної продукції як алгебраїчної суми нормативної її вартості, відхилень від норм і зміни самих норм;
- формування звітів про витрати з деталізацією відхилень.

На нашу думку, ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» варто звернути увагу і застосовувати у своїй діяльності певні аспекти стратегічного управлінського обліку. Адже, стратегічний управлінський облік є необхідним елементом системи управління, який забезпечує зацікавлених користувачів достовірною інформацією про стан та результати діяльності підприємства на довгострокову перспективу.

Під час організації стратегічного управлінського обліку дуже важливо розуміти стратегію і місію підприємства. Для ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» пропонуємо сформулювати їх так:

- Стратегія – забезпечення стабільного розвитку лісового господарства.
- Місія - задоволення суспільних потреб у продуктах і корисностях лісу за умови узгодження інтересів споживачів та обмежень лісоресурсної бази.

Вважаємо за доцільне, для організації управління витратами операційної діяльності, виділити основні складові операційного циклу діяльності підприємств лісового господарства, до яких відносяться:

- 1) процес придбання сировини, матеріалів і поточних біологічних активів (насіння, саджанців) – перший етап операційного циклу;
- 2) процес виробництва продукції (вирощування лісу) – другий етап виробничого циклу, пов'язаний з вирощуванням лісу (виробництво, виробничі витрати);
- 3) процес реалізації продукції – третій етап операційного циклу (лісозаготівельна діяльність підприємств лісового господарства).

З урахуванням етапів операційного циклу можна: розробити ланцюжок цінностей лісопродукції та здійснити калькулювання життєвого циклу виробу. Це дозволить визначити оптимальний рівень витрат, внаслідок чого зросте конкурентоспроможність продукції та стане реальним досягнення довгострокового економічного зростання.

Дієвим інструментом стратегічного управлінського обліку є SWOT-аналіз, він дозволяє провести детальне вивчення зовнішнього й внутрішнього середовища. Результатом раціонального SWOT-аналізу, повинні з'явитися ефективні управлінські рішення, що стосуються відповідної реакції (впливу) суб'єкта відповідно до сигналу зовнішнього чи внутрішнього середовища.

SWOT-аналіз ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

SWOT-аналіз ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»

Сильні сторони:	Слабкі сторони:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Досить велика площа земель лісового фонду. 2. Раціональний розподіл земель за групами віку. 3. Існує значний потенціал використання продуктів побічного лісокористування. 4. Наявність достатньої кількості трудових ресурсів потрібної кваліфікації. 5. Висока освоєність районного ринку збуту. 6. Гарантований збут продукції. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тривалий період формування готової продукції. 2. Сезонність, нерівномірність у використанні техніки і робочого капіталу протягом операційного циклу. 3. Значний вплив природних факторів на процес виробництва, а отже і отримання доходів лісогосподарськими підприємствами. 4. Значна частка збуту продукції з низьким рівнем переробки. 5. Відсутність та зношеність виробничих потужностей з перероблення деревини.
Можливості розвитку:	Загрози розвитку:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Зменшення собівартості впровадженням нових технологій. 2. Надходження великих замовлень. 3. Вихід конкурентів із галузі. 4. Розширення асортименту лісопродукції. 5. Заохочення інвесторів для залучення додаткових коштів на розвиток підприємства. 6. Пошук нових ринків збуту. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Можливість виходу на ринок нових конкурентів. 2. Економічна нестабільність в країні та зміни в законодавстві. 3. Подальше зростання цін на ПММ, що приведе до збільшення собівартості продукції. 4. Деградація земель. 5. Значний обсяг незаконних рубок. 6. Зростання техногенного навантаження на лісові екосистеми.

Джерело: розроблено автором.

За результатами SWOT-аналізу можна надати такі рекомендації підприємству:

1. Запровадження принципів невиснажливого лісокористування та екосистемного підходу в процесі реформування і збалансованого розвитку лісового господарства.

2. Вихід на нові ринки, збільшення асортименту дозволить мати стабільні фінансові показники.
3. Проведення ефективного моніторингу стану лісів.
4. Удосконалення системи лісокористування (вік, види, способи рубок та їх планування).
5. Підвищити рівень переробки лісопродукції.
6. Пошук нових інвесторів, для фінансування закупівлі та ремонту виробничих потужностей з перероблення сировини.
7. Підвищити якість охорони лісів , боротьба з незаконними рубками.
8. Підвищення стійкості лісових екосистем до впливу негативних факторів навколишнього середовища, зростаючого техногенного навантаження, змін клімату.
9. Ефективно використовувати лісові ресурси в умовах ринкових відносин.
10. Належним чинном організувати заходи по збереженню та відновленню родючості ґрунтів.
11. Удосконалення фінансово-економічного механізму.

Завдяки цим заходам стане реальним досягнення стратегії підприємства, а саме забезпечення стабільного розвитку лісового господарства. Це дасть змогу сформувати стійкий фінансовий стан підприємства, а отже планувати, управляти і контролювати витрати стане легше.

Висновки за розділом 3

Проведений аналіз показав необхідність управління витратами на підприємстві для підвищення рентабельності операційних витрат.

Дослідження стану управління витратами дозволяє зробити наступні висновки: відсутня належним чином організована система управління витратами, контроль витрат покладений на бухгалтерську службу. Вона здійснює: планування, облік, контроль та аналіз витрат. Проте, таке управління здійснюється не достатньо ефективно. Через відсутність відповідальних осіб чітко

не сформульовані конкретні завдання, що у підсумку приводить до щорічного зниження рентабельності витрат.

Запропоновано такі шляхи вирішення цієї проблеми:

1. Виокремити у відділі бухгалтерії конкретного працівника, який був би відповідальний за організацію управлінського обліку та підпорядковувався головному бухгалтеру (діяв відповідно до розробленої посадової інструкції.).

2. Автоматизувати управлінський облік за допомогою електронних таблиць Excel та використання даних, які імпортуються з «1С: Бухгалтерія 8 для України». Оскільки ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» належить до суб'єктів малого підприємництва і обсяги діяльності не великі, не раціонально витрачати кошти на купівлю нового програмного продукту або розробляти власний.

3. Використовувати уточнений і більш розширений перелік калькуляційних статей витрат та перелік аналітичних рахунків до рахунку 23 «Виробництво». Це дасть змогу отримувати більш детальну інформацію про витрати для управління та прийняття стратегічних рішень стосовно рубок деревини, догляду за лісовими культурами та насадженнями, транспортування лісопродукції на кінцеві склади, реалізації чи переробки деревини.

4. Зважаючи на те, що підприємство використовує під час планування нормативи витрат, доцільно застосовувати методологічну систему управління витратами «стандарт-костинг».

5. Застосовувати у своїй діяльності певні аспекти стратегічного управлінського обліку (SWOT-аналіз, розробляти ланцюжок цінностей лісопродукції та здійснювати калькулювання життєвого циклу виробу). Це дасть змогу управляти і контролювати розвиток підприємств в інтересах власників та інших зацікавлених осіб у довгостроковій перспективі.

Налагоджена система управління витратами операційної діяльності лісогосподарських підприємств сприятиме зростанню ефективності їх збільшенню доходів і фінансових результатів, підвищенню стабільності підприємства в конкурентному ринковому середовищі.

ВИСНОВКИ

Дослідивши особливості організації обліку витрат операційної діяльності на лісогосподарському підприємстві, можна зробити наступні висновки.

1. Підприємства лісового господарства – це специфічні організаційні структури, які займаються посадкою, вирощуванням, доглядом, заготівлею та реалізацією лісопродукції. Головним завданням даних підприємств є ефективне використання лісу як відновлюваного природного ресурсу.

2. Особливостями діяльності лісогосподарських підприємств, які потрібно враховувати при організації бухгалтерського обліку витрат операційної діяльності, є наступні: земля - основний і незамінний засіб виробництва; тривалий період формування готової продукції; сезонність; невідповідність у часі процесів витрат матеріальних ресурсів і одержання готової продукції; розгалуженість організаційної системи; наявність різних форм фінансування витрат.

3. Проведений аналіз показав, що на сьогодні нормативно-законодавча база щодо витрат в основному відповідає потребам підприємств і має бути врахована на практиці. Визнання, групування та облік витрат операційної діяльності лісового господарства потрібно здійснюють згідно з П(С)БО 16 «Витрати» та Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах лісового господарства України.

4. Особливості обліку витрат операційної діяльності були розглянуті у роботі на прикладі ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс», основним видом діяльності якого є лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві. На даному підприємстві організація бухгалтерського обліку здійснюється на таких засадах: облік ведеться бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер із застосуванням комп'ютерної програми «1С: Бухгалтерія 8 для України».

5. Організація обліку витрат на ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» залежить від організації та технології вирощування лісів. Тому, поряд із міжгалузевими первинними документами для обліку витрат підприємства

лісового господарства, також використовують спеціалізовані форми первинних документів з шифром «ЛГ».

6. Для відображення витрат операційної діяльності ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» використовує рахунки обліку визначені Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Натомість, підприємство сформувало спеціальні аналітичні рахунки обліку витрат операційної діяльності. Це дозволяє створити потужну аналітичну базу щодо витрат, на основі якої можна приймати рішення стосовно рубок головного коростивання, рубок догляду, транспортування лісопродукції на кінцеві склади, реалізації чи переробки деревини.

7. Як суб'єкт малого підприємництва ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» складає фінансову звітність з дотриманням вимог НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність».

8. Оцінювання основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства показало, що підприємство має досить хороший стан фінансово-господарської діяльності, проте потрібно звернути увагу на обсяги реалізації.

9. Управління витратами операційної діяльності здійснюється не досить ефективно. Через відсутність відповідальних осіб чітко не сформульовані конкретні завдання, відсутня належним чином організована система управління витратами, що у підсумку приводить до щорічного зниження рентабельності витрат.

Пропозиції щодо удосконалення організації витрат на «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»:

1. Для покращення фінансових показників підприємству необхідно: підвищити оборотність та рентабельність оборотних активів; оптимізувати матеріальні витрати на одиницю продукції; активізувати маркетингові заходи для прискорення товарообороту; підвищити оборотність грошових коштів, з метою зменшення ризику їх знецінення; скорочувати тривалість виробничого циклу.

2. Виокремити у відділі бухгалтерії конкретного працівника, який був би відповідальний за організацію управлінського обліку та підпорядковувався головному бухгалтеру (діяв відповідно до розробленої посадової інструкції.).

3. Автоматизувати управлінський облік за допомогою електронних таблиць Excel та використання даних, які імпортуються з «1С: Бухгалтерія 8 для України». Оскільки ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» належить до суб'єктів малого підприємництва і обсяги діяльності не великі, не раціонально витратити кошти на купівлю нового програмного продукту або розробити власний.

4. Використовувати уточнений і більш розширений перелік калькуляційних статей витрат та перелік аналітичних рахунків до рахунку 23 «Виробництво». Це дасть змогу отримувати більш детальну інформацію про витрати для управління та прийняття стратегічних рішень стосовно рубок деревини, догляду за лісовими культурами та насадженнями, транспортування лісопродукції на кінцеві склади, реалізації чи переробки деревини.

5. Зважаючи на те, що підприємство використовує під час планування нормативи витрат, доцільно застосовувати методологічну систему управління витратами «стандарт-костинг».

6. Застосовувати у своїй діяльності певні аспекти стратегічного управлінського обліку (SWOT-аналіз, розробити ланцюжок цінностей лісопродукції та здійснювати калькулювання життєвого циклу виробу). Це дасть змогу управляти і контролювати розвиток підприємств в інтересах власників та інших зацікавлених осіб у довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. № 1(22). С. 11–18.
2. Васюк Н. В. Методологія організації управлінського обліку на підприємстві. Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. Вип.1 (48). С. 40-45.
3. Відтворення лісів (2010-2019): Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Гайдучок Т. С., Мостепанюк В. А. Механізм управління операційними витратами лісгосподарських підприємств Поліського регіону України: облікове та аналітичне забезпечення. Thescientificmethod. 2017. №6 (6). С. 55-63.
5. Гордополов В. Ю., Гоцуляк В. Д., Несходовський І. С. Особливості обліку лісових біологічних активів та лісопродукції. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2015. № 4. С. 76–87.
6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
7. Грилицька А. В., Хавроненко О. М. Шляхи вдосконалення організації обліку витрат від операційної діяльності. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. 2016. Вип. 14. С. 928–931.
8. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
10. Карпенко О. В., Карпенко Д. В. Управлінський облік: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 296 с.

11. Кизим М. О., Ярошенко І. В., Хаустова В. Є., Губарева І. О. Формування стратегічних пріоритетів розвитку лісопромислового комплексу України: монографія. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2019. 476 с.
12. Ковбаса Т. А. Облікове забезпечення заготівельної діяльності підприємств лісового господарства. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 12(2). С. 164-168.
13. Конституція України: Відомості Верховної Ради України від 28.06.1996 № 254к/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Котляревська Н. С. Особливості ведення та формування облікової політики на підприємствах лісового господарства. Національний університет ДПС України. 2012. С. 119–125.
15. Кудряшова К. М. Стратегічні пріоритети розвитку лісового господарства України: дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук. Чернігів, 2016. 191 с.
16. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
17. Любар О. О., Григораш М. В. Організаційні основи побудови обліку витрат операційної діяльності на підприємстві. Ефективна економіка. 2018. № 12.
18. Максименко Д. В., Даниш Н. І. Методика обліку лісового господарства України. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Мукачево: Карпатська вежа, 2017. №22 (17). С. 227-237.
19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство» від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text
20. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2006 № 1315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06#Text>
21. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України: затв.наказом Державним агентством лісових

ресурсів від 14.05.2013 року № 124. URL: <https://law.dt-kt.com/nakaz-derzhavnogo-agenstva-lisovyyh-re/>

22. Михайленко А. М., Гаркуша С. А. Облік готової продукції на підприємствах лісового господарства: особливості та ключові аспекти організації. Інфраструктура ринку. 2018. № 25. С. 861-866.

23. Мороз Ю. Ю., Цал-Цалко Ю. С., Ейсмонт В. С. Бухгалтерський облік і аудит в управлінні лісгосподарським підприємством: навч. посіб. Житомир: Рута, 2019. 372 с.

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>

26. Облік, аналіз і контроль в управлінні суб'єктами економіки: тези доповідей III Міжнародної студентської наукової конференції. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 170 с.

27. Озеран В., Чік М. Методика та організація обліку витрат на підприємствах лісового господарства. Бухгалтерський облік і аудит. 2012. № 4. С. 31-41.

28. Олександренко І. В., Іщук Л. І. Напрямки покращення фінансового стану лісгосподарських підприємств. Луцький національний технічний університет. 2014.

29. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>

30. Податковий кодекс України від 02.12. 2010 № 2755 – IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

31. Подолянчук О. А. Облік в системі управління витратами. Ефективна економіка. 2018. №7.

32. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

33. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи" затв. наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 № 790. URL: <https://zakon.help/law/z1456-05/>

36. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996 – XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

37. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264 - XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

38. Про затвердження Порядку заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України: Постанова КМУ від 23.04.1996 № 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-96-%D0%BF#Text>

39. Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок: Постанова КМУ від 16.05.2007 № 733. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2007-%D0%BF#Text>

40. Про затвердження Правил рубок головного користування: наказ Державного комітету лісового господарства України від 23.12.2009 № 364. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-10#Text>

41. Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 3-лг (річна) "Звіт про виробництво та реалізацію продукції лісового господарства, відтворення та захист лісів": затв. наказом Державної Служби статистики України від 06.07.2018 № 118. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0118832-18#Text>

42. Романченко Н. В., Кожемякіна Т. В., Пічик К. В. Економіка підприємства: навч. посібник. Київ: НаУКМА, 2018. 343 с.

43. Сторожук Т. М., Дружинська Н. С. Оцінка деревних лісових ресурсів. Економіка та управління підприємством. 2016. № 64 (32). С. 10 – 14.

44. Суліменко Л. А., Киян А. В., Вітер С. А. Особливості обліку біологічних активів та продукції на підприємствах лісового господарства. Молодий вчений. 2017. № 8 (48). С. 474 – 480.

45. Танасієва М. М. Облік природоохоронних витрат в операційній діяльності лісового господарства. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 24. С. 105–114.

46. Тимчасова інструкція з електронного обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки на підприємствах Державного агентства лісових ресурсів України: затв. наказом ДАЛРУ від 27.06.2012 № 202. URL: <https://kmlis.gov.ua/?cat=65>

47. Фостолович В. А. Місце управління витратами в сучасній системі управління підприємством. Економіка та держава № 10. 2019. С. 36 - 45.

48. Чік М. Ю. Теоретичні засади формування системи обліку і контролю витрат на підприємствах лісового господарства. Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.9. С. 278-283.

49. Чудовець В. В. Проблеми відображення витрат виробництва підприємств лісової галузі на рахунках обліку. Луцький національний технічний університет. 2013.

50. Язлюк Б. О., Волошина В. В. Організація обліку витрат операційної діяльності в умовах комплексної автоматизації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. Вип. 15. С. 118-121.

ДОДАТКИ

Додаток А

Характеристика основної діяльності підприємств лісового господарства

Вид діяльності	Характер робіт
Основне виробництво	<ul style="list-style-type: none"> ✓ штучне та природне лісовідновлення; ✓ лісорозведення; ✓ поєднане лісорозведення (за договорами); ✓ створення об'єктів постійної лісонасінної бази; ✓ лісгосподарські заходи з поліпшення якісного складу лісів; ✓ будівництво доріг лісгосподарського призначення; ✓ гідролісомеліорація; ✓ заготівлі другорядних лісових матеріалів (живиці, пнів, лубу та кори, деревної зелені, деревних соків та інших другорядних лісових матеріалів); ✓ здійснення побічних лісових користувань (заготівлі сіна, випасання худоби, заготівлі дикорослих плодів, горіхів, грибів); ✓ використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей та проведення науково-дослідних робіт, потреб мисливського господарства; ✓ лісгосподарські заходи, включаючи послуги по охороні і відтворенню диких тварин; ✓ охорона лісів від пошкоджень, самовільних порубок; ✓ заходи по боротьбі з шкідниками і хворобами лісу; ✓ заходи по охороні лісу від пожеж; ✓ заготівля деревини; ✓ лісовпорядкування та інші проектно-вишукувальні роботи; ✓ мисливство, відловлювання тварин і надання пов'язаних з ними послуг.
Допоміжне виробництво	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ремонтно-механічні майстерні; ✓ утримання та експлуатація автотранспортного парку, гужового транспорту; ✓ утримання лісових автомобільних доріг (лісгосподарського та протипожежного призначення); ✓ утримання і експлуатація спеціальних машин; ✓ виробництво теплової енергії; ✓ утримання електроенергетичного господарства; ✓ промислове водопостачання; ✓ утримання і експлуатація залізничного транспорту; ✓ утримання і експлуатація навантажувально-розвантажувальних та інших механізмів; ✓ утримання і експлуатація лісопильних і стрічкопильних верстатів; ✓ утримання деревообробних верстатів і механізмів.
Невиробниче господарство	<ul style="list-style-type: none"> ✓ житлово-комунальне господарство, культурно-побутові заклади, ✓ науково-дослідні, оздоровчі, спортивні та інші структурні підрозділи, які не беруть участь у виробництві товарної продукції.

Джерело: розроблено на основі [21].

Номенклатура статей адміністративних витрат на підприємствах лісового господарства

№	Стаття витрат	Зміст і характеристика витрат
1	Витрати, пов'язані з управлінням підприємством	<ul style="list-style-type: none"> - на оплату праці працівників апарату управління підприємства та його структурних підрозділів; - відрахування на соціальні заходи; - витрати, пов'язані з матеріально-технічним забезпеченням апарату управління та його структурних підрозділів, включаючи транспортне обслуговування, пов'язане з управлінням підприємством; - витрати на оплату службових відряджень; - витрати на оплату за використання та обслуговування технічних засобів управління; - витрати на оплату винагороди за професійні послуги; - витрати на оплату витрат з врегулювання суперечностей у судових органах.
2	Витрати на утримання та обслуговування основних засобів, інших необоротних матеріальних активів загальногосподарського призначення	<ul style="list-style-type: none"> - витрати на утримання і експлуатацію основних засобів та інших необоротних матеріальних активів; - витрати на ремонт; - витрати на пожежну і сторожову охорону; - витрати на забезпечення працівників спеціальним одягом, взуттям, обмундируванням, форменим одягом, захисними пристроями або на відшкодування витрат працівникам за придбання ними спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту у випадках невидачі їх адміністрацією.
3	Витрати на обслуговування виробничого процесу	<ul style="list-style-type: none"> - витрати на придбання сировини, матеріалів, палива, енергії, інструментів, пристроїв та інших засобів і предметів праці; - витрати на забезпечення правил техніки безпеки праці, охорони праці, санітарно-гігієнічних та інших спеціальних вимог; - витрати на проведення попереднього і періодичних медичних оглядів робітників.
4	Податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі	<ul style="list-style-type: none"> - плата за землю; - збір за спеціальне використання води; - єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; - збори на обов'язкове державне пенсійне страхування з вартості послуг стільникового мобільного зв'язку; - збір за місця для паркування транспортних засобів.
5	Витрати, пов'язані з професійною підготовкою або перепідготовкою працівників апарату управління та іншого загальногосподарського персоналу	<ul style="list-style-type: none"> - сума заробітної плати за основним місцем роботи керівників і спеціалістів апарату управління та іншого загальногосподарського персоналу підприємства за час їхнього навчання з відривом від виробництва в системі підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів; - оплата праці працівників і спеціалістів апарату управління, не звільнених від основної роботи, за навчання учнів та підвищення кваліфікації робітників.
6	Інші витрати загальногосподарського призначення	зокрема виплати на відшкодування заробітку та інших витрат у випадках завданого каліцтва або іншого ушкодження здоров'я працівників апарату управління та іншого загальногосподарського персоналу, виплата звільненим працівникам вихідної допомоги тощо.

Джерело: розроблено на основі [21].

Номенклатура статей витрат на збутна підприємствах лісового господарства

№	Стаття витрат	Зміст і характеристика витрат
1	Витрати на утримання підрозділів підприємства, що пов'язані із збутом продукції:	<ul style="list-style-type: none"> – на оплату праці та комісійні винагороди працівникам підрозділів, продавцям та торговим агентам, що забезпечують збут продукції; – відрахування на соціальні заходи; – витрати на матеріали, канцелярські товари .
2	Витрати на утримання, ремонт та експлуатацію основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, пов'язаних зі збутом продукції	<ul style="list-style-type: none"> – на технічний огляд, технічне обслуговування, ремонт та утримання у робочому стані основних засобів та інших необоротних матеріальних активів; – на оплату праці робітників, зайнятих обслуговуванням та ремонтом основних засобів та нематеріальних активів; – відрахування на соціальні заходи; – вартість спожитих електроенергії, матеріалів, запасних частин, мастильних та обтиральних матеріалів, води, пари та інших видів енергії; – амортизаційні відрахування від вартості основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів;
3	Витрати, пов'язані з транспортуванням, перевалкою та страхуванням готової продукції	<ul style="list-style-type: none"> – на відшкодування транспортних, перевалочних і страхувальних витрат постачальника, що включаються до ціни продукції згідно з базисом поставки, передбаченим угодою сторін; – на оплату послуг транспортно-експедиційних та посередницьких організацій (включаючи комісійну винагороду), вартість яких включається до ціни продукції згідно з базисом поставки, передбаченим угодою сторін.
4	Витрати, пов'язані з забезпеченням правил техніки безпеки та охорони праці	<ul style="list-style-type: none"> – на оплату праці працівників, зайнятих забезпеченням нормальних умов праці та правил техніки безпеки, що забезпечують збут продукції; – відрахування на соціальні заходи; – на матеріали, мило та мийні засоби (знешкоджувальні) засоби, паливо й енергію, що використовуються для забезпечення охорони праці.
5	Витрати на зберігання, навантаження, розвантаження й пакування продукції	<ul style="list-style-type: none"> – на відшкодування складських, вантажно-розвантажувальних витрат постачальника, що включаються до ціни продукції згідно з базисом поставки, передбаченим угодою сторін; – на пакувальні матеріали для затарювання готової продукції на складах; – на ремонт тари та операції з скляною тарою; – на пожежну, сторожову охорону, використання та обслуговування засобів сигналізації та телефонного зв'язку (включаючи оплату послуг сторонніх підприємств щодо зберігання і збуту продукції тощо).

Джерело: розроблено на основі [21].

Огляд нормативної бази обліку витрат операційної діяльності лісгосподарського підприємства

№ пор.	Нормативний документ	Основні положення	Використано у випускній кваліфікаційній роботі
1	Конституція України [13]	Загальні положення, що встановлюють правові засади та регулюють діяльність підприємства.	Основний закон, який забезпечує правові основи діяльності підприємства.
2	Господарський кодекс України [6]	Основні засади господарювання в Україні, регулює господарські відносини, що виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання.	Підприємство здійснює свою господарську діяльність на основі цього закону.
3	Земельний кодекс України [8]	Земельні відносини з метою гарантування права на землю громадянам, юридичним особам, державі та територіальним громадам, раціонального використання та охорони землі.	Визначення земель лісгосподарського призначення, власність на землі.
4	Лісовий кодекс України [16]	Відносини, які стосуються володіння, користування і розпорядження лісами та спрямовані на забезпечення відтворення, охорони та сталого використання лісових ресурсів з урахуванням економічних, соціальних, екологічних та інших інтересів суспільства.	Порядок використання земель лісгосподарського призначення.
5	Податковий кодекс України [30]	Перелік податків та зборів, їх платники. Перевірка правильності обчислення доходів та витрат у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах.	Критерії віднесення платника податків до малих підприємств.
6	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [36]	Правові засоби регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.	Основні принципи організації бухгалтерського обліку та елементи облікової політики в системі обліку витрат підприємства.
7	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» [37]	Правові відносини у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище.	Підприємство здійснює свою господарську діяльність на основі цього закону.
8	Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил рубок головного користування» [40]	Правила рубок головного користування.	Підприємство здійснює заготівлю лісопродукції відповідно до цих правил.

Продовження дод. Г

№ пор.	Нормативний документ	Основні положення	Використано у випускній кваліфікаційній роботі
9	Наказ Державної Служби статистики України «Про затвердження форми державного статистичного спостереження № 3-лг (річна) "Звіт про виробництво та реалізацію продукції лісового господарства, відтворення та захист лісів» [41]	Форма державного статистичного спостереження зі статистики лісового господарства № 3-лг (річна) "Звіт про виробництво та реалізацію продукції лісового господарства, відтворення та захист лісів"	Порядок складання звітності, форма звітності.
10	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» [39]	Вимоги до поділу лісів на категорії, умови та ознаки віднесення їх до таких категорій, а також виділення особливо захисних лісових ділянок з режимом обмеженого лісокористування.	Підприємство розподіл вкритих лісовою рослинністю земель розподіляє відповідно до цієї постанови.
11	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України» [38]	Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України.	Підприємство здійснює заготівлю другорядних лісових матеріалів відповідно до цих правил.
12	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [24]	Мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до признання і розкриття її елементів. Визначення терміну операційної діяльності.	Порядок формування інформації у бухгалтерській звітності щодо витрат суб'єктів господарювання.
13	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» [25]	Зміст і форма фінансової звітності малого підприємства.	Порядок складання фінансової звітності, форма, відображення витрат операційної діяльності у звітності.
14	Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [32]	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.	Згідно з цим положенням багаторічні насадження лісгосподарських підприємств включені до складу основних засобів.
15	Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [33]	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності.	Готова продукція лісового господарства відноситься до запасів, її визначення та оцінка здійснюються згідно з П(С)БО 9 «Запаси».

Продовження дод .Г

№ пор.	Нормативний документ	Основні положення	Використано у випускній кваліфікаційній роботі
16	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [34]	Методологічні засади формування інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.	Організація обліку витрат.
17	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи"[35]	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.	При побудові обліку підприємствам лісового господарства слід керуватися нормами цього положення, згідно з яким ліс (деревина, побічні продукти лісу) мають бути віднесені до складу біологічних активів.
18	Міжнародний (стандарт) бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство» [19]	Обліковий підхід, а також розкриття інформації, пов'язаної з сільськогосподарською діяльністю.	Порядок обліку біологічних активів за міжнародними стандартами регламентується цим стандартом.
19	Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [9]	Призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб.	Нормативне регулювання відображення на рахунках бухгалтерського обліку інформації щодо виникнення витрат.
20	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу та господарських операцій підприємств та організацій [29]	Призначення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та фактів фінансово-господарської діяльності підприємства.	Рахунки для відображення витрат.
21	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів [20]	Визнання біологічних активів, класифікація, облік надходження, оцінка на дату балансу.	Організація обліку біологічних активів лісгосподарського підприємства здійснюється згідно з цими рекомендаціями.
22	Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України [21]	Визнання витрат, класифікація витрат, групування витрат за економічними елементами, групування витрат виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) за статтями калькуляції.	Використовується для визначення основної діяльності лісгосподарських підприємств, класифікації витрат, калькулювання собівартості.

№ пор.	Нормативний документ	Основні положення	Використано у випускній кваліфікаційній роботі
23	Тимчасова інструкція з електронного обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки на підприємствах Державного агентства лісових ресурсів України [46]	Порядок обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки із застосуванням електронних засобів маркування та обліку деревини.	Спеціалізовані форми первинного обліку лісопродукції.
24	Облікова політика підприємства	Сукупність принципів, методів і процедур, використовуваних підприємством для складання й подання фінансової звітності	Для дослідження організації обліку витрат на підприємстві.

Джерело: розроблено автором.

Огляд спеціальної літератури з питань обліку витрат операційної діяльності лісогосподарського підприємства

№ пор.	Джерело	Зміст	Використано у випускній кваліфікаційній роботі
1	Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. №1 (22). С. 11 – 18 [1].	Досліджено особливості класифікації витрат виробництва та розглянуто їх вплив на прийняття управлінських рішень.	Основні підходи до класифікації витрат діяльності.
2	Васюк Н. В. Методологія організації управлінського обліку на підприємстві. Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. Вип.1 (48). С. 40-45 [2].	Розглянуто та визначено особливості та переваги управлінського обліку. Запропоновано шляхи ефективного його впровадження на підприємствах різних форм власності.	Засоби автоматизації обліку.
3	Гайдучок Т. С., Мостепанюк В. А. Механізм управління операційними витратами лісогосподарських підприємств Поліського регіону України: облікове та аналітичне забезпечення. Thescientificmethod. 2017. №6 (6). С. 55-63 [4].	Проаналізовано сучасний стан ведення лісового господарства України. Проведено комплексний аналіз операційних витрат підприємств лісової галузі.	Механізм управління операційними витратами лісогосподарських підприємств.
4	Гордополов В. Ю., Гоцуляк В. Д., Несходовський І. С. Особливості обліку лісових біологічних активів та лісопродукції. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2015. № 4. С. 76 – 87 [5].	Розглянуто особливості обліку лісових біологічних активів та лісопродукції.	Схема послідовності віднесення витрат операційної діяльності на фінансові результати.
5	Карпенко О. В., Карпенко Д. В. Управлінський облік: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 296 с. [10].	Розглянуто управління витратами.	Система обліку та калькулювання за нормативними витратами.
6	Кизим М. О., Ярошенко І. В., Хаустова В. Є., Губарева І. О. Формування стратегічних пріоритетів розвитку лісопромислового комплексу України: монографія. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2019. 476 с [11].	Теоретичне та практичне дослідження формування стратегічних пріоритетів розвитку лісопромислового комплексу країни.	Методичні підходи до оцінки стану лісового господарства та лісозаготівлі.

Продовження дод. Д

№ пор.	Джерело	Зміст	Використано у випускній кваліфікаційній роботі
7	Ковбаса Т. А. Облікове забезпечення заготівельної діяльності підприємств лісового господарства. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 12(2). С. 164-168 [12].	Проаналізовано діючу методику обліку витрат виробництва в процесі формування і використання лісових ресурсів. Досліджено технологічні основи ведення лісового господарства та проаналізовано їх вплив на організацію бухгалтерського обліку.	Специфіка ведення лісового господарства, яка впливає на організацію бухгалтерського обліку.
8	Кудряшова, К. М. Стратегічні пріоритети розвитку лісового господарства України: дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук. Чернівці, 2016. 191 с. [15].	Проаналізовано стан лісового господарства України та розроблено стратегічні пріоритети розвитку.	Визначення поняття лісове господарство.
9	Максименко Д. В., Даниш Н. І. Методика обліку лісового господарства України. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Мукачево: Карпатська вежа, 2017. №22 (17). С.227–237 [18].	Розглянуто особливості лісового господарства України. Визначено, як ведеться облік витрат на лісгосподарське виробництво.	Організація обліку витрат на лісгосподарське виробництво.
10	Михайленко А. М., Гаркуша С. А. Облік готової продукції на підприємствах лісового господарства: особливості та ключові аспекти організації. Інфраструктура ринку. 2018. № 25. С. 861-866 [22].	Розглянуто актуальні питання обліку готової продукції лісового господарства. Визначено мету організації бухгалтерського обліку готової продукції в лісовому господарстві.	Основні завдання організації бухгалтерського обліку готової продукції.
11	Мороз Ю. Ю., Цал-Цалко Ю. С., Ейсмонт В. С. Бухгалтерський облік і аудит в управлінні лісгосподарським підприємством: навч. посіб. Житомир: Рута, 2019. – 372 с [23].	Комплексно розглянуто організацію бухгалтерського обліку та аудиту на лісгосподарському підприємстві.	Організація бухгалтерського обліку витрат лісгосподарського підприємства.
12	Озеран В., Чік М. Методика та організація обліку витрат на підприємствах лісового господарства. Бухгалтерський облік і аудит. 2012. № 4. С. 31-41 [27].	Досліджено актуальні проблеми методики та організації обліку витрат і калькулювання собівартості продукції на підприємствах лісового господарства України.	Етапи організації обліку витрат лісового господарства.

Закінчення дод. Д

№ пор.	Джерело	Зміст	Використано у випускній кваліфікаційній роботі
13	Олександренко І. В., Іщук Л. І. Напрямки покращення фінансового стану лісогосподарських підприємств. Луцький національний технічний університет. 2014 [28].	Відображено основні управлінські рішення щодо покращення фінансового стану лісогосподарських підприємств.	Управлінські рішення щодо покращення фінансового стану підприємства.
14	Подольчук О. А. Облік в системі управління витратами. Ефективна економіка. 2018. №7 [31].	Розглянуто питання управління витратами та вагомості обліку як одного з елементів системи управління	Система управління витратами.
15	Романченко Н. В., Кожемякіна Т. В., Пічик К. В. Економіка підприємства: навч. посібник. Київ: НаУКМА, 2018. 343 с. [42].	У навчальному посібнику висвітлено основи виробничо-господарської діяльності підприємства в умовах розвинутої ринкової економіки.	Визначення витрати як економічної категорії.
16	Танасієва М. М. Облік природоохоронних витрат в операційній діяльності лісового господарства. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 24. С. 105–114 [45].	Розглянуто питання щодо вивчення економічної сутності операційної діяльності лісового господарства та її місця в сучасних умовах господарювання.	Характеристика витрат операційної діяльності (основного виробництва) лісового господарства.
17	Фостолович В. А. Місце управління витратами в сучасній системі управління підприємством. Економіка та держава № 10. 2019. С. 36-45 [47].	Проведено дослідження місця витрат підприємства і визначено їх вплив на систему управління.	Методика управління витратами на підприємстві.
18	Чік М. Ю. Теоретичні засади формування системи обліку і контролю витрат на підприємствах лісового господарства. Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.9. С. 278-283 [48].	Розглянуто та охарактеризовано основні елементи системи обліку і контролю витрат на підприємствах лісового господарства.	Технологічний етап бухгалтерського обліку та контролю витрат на підприємствах лісового господарства.
19	Чудовець В. В. Проблеми відображення витрат виробництва підприємств лісової галузі на рахунках обліку. Луцький національний технічний університет. 2013 [49].	Вивчено питання побудови системи рахунків бухгалтерського обліку для достовірного відображення витрат виробництва на підприємствах лісового господарства.	Організація системи рахунків витрат на виробництво у лісовому господарстві.
20	Язлюк Б. О., Волошина В. В. Організація обліку витрат операційної діяльності в умовах комплексної автоматизації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. Вип. 15. С. 118-121[50].	Визначено фактори та основні облікові процедури, що впливають на організацію обліку витрат операційної діяльності із застосуванням автоматизованої форми обліку.	Рівні автоматизації обліку операційних витрат.

Джерело: розроблено автором.

Рівні автоматизації обліку операційних витрат

Джерело: [50].

**Загальна характеристика земель лісового фонду
ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»**

Показник	Площа
Площа земель лісового фонду, га	6860
Із них вкриті лісовою рослинністю, га	6331
в т.ч. лісових культур, га	3598
Ліси першої групи, га	6026
Природно-заповідний фонд, га	70,6
Розрахункова лісосіка по головному користуванню, тис.м ³	11,25
Розрахункова лісосіка по проміжному користуванню, тис.м ³	1,32
Крім того, вбіркові санітарні рубки, тис.м ³	0,88

Джерело: складено за даним підприємства.

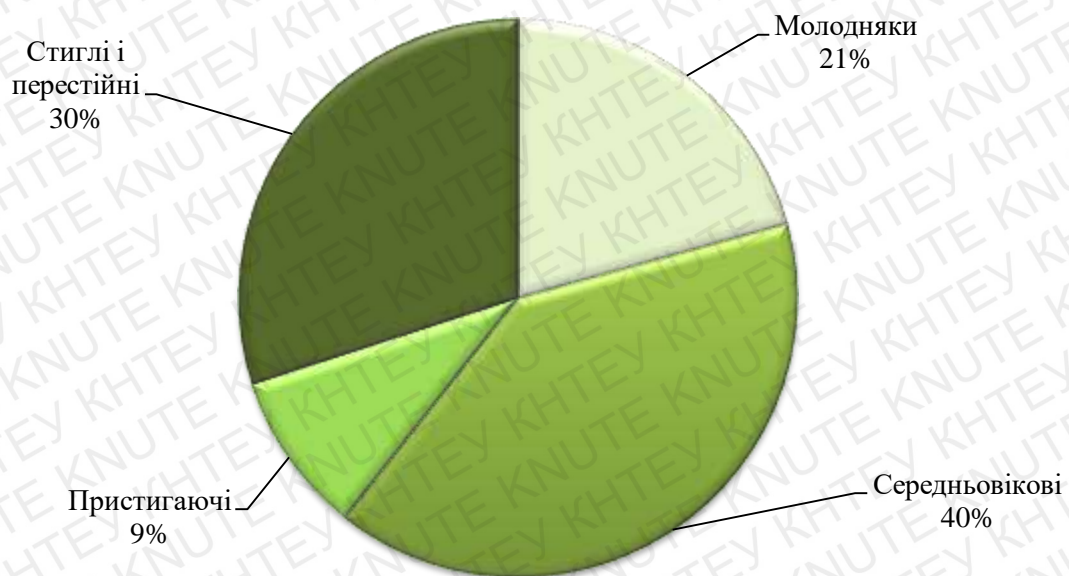
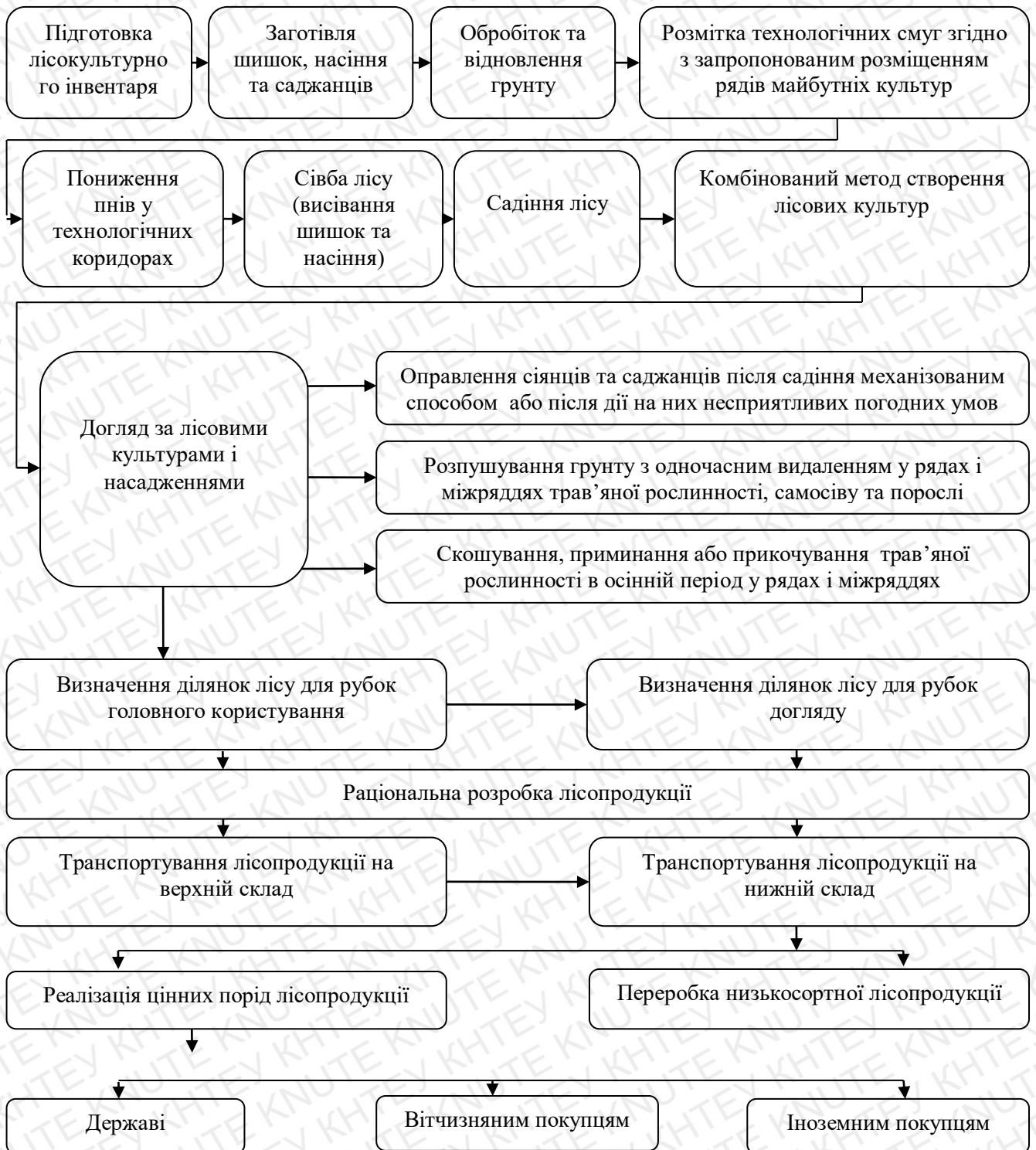

Рис. Ж.1. Розподіл вкритих лісовою рослинністю земель за групами віку (%)

Джерело: складено за даним підприємства.

Схема процесів вирощування лісу та реалізації лісопродукції

Джерело: [27].

Графік документообігу на ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагороліс»

Найменування документа	Форма	Кількість екземплярів	Відповідальний за оформлення	Відповідальний за виконання	Термін оформлення	Термін виконання	Відповідальний за перевірку	Термін перевірки і обробки	Хто пише	Де зберігається	Відповідальний за зберігання	Термін зберігання
ТТН	№1-ТП	3	Майстер	Бух-р	Під час відпуску продукції	Щоденно	Бух-р	Раз в місяць	Керівник, лісник, покупець	Бух-рія	Бух-р	3 роки
ПКО	№ КО-1	1	Бух.-касір	Бух.-касір	Під час отрим. грошей	Щоденно	Бух-р	Не рідше 2-х разів в місяць	Гол. бух-р, касир	Бух-рія	Бух-р	3 роки
ВКО	№ КО-2	1	Бух.-касір	Бух.-касір	Під час видачі грошей	Щоденно	Бух-р	Не рідше 2-х разів в місяць	Керівник, лісник, покупець	Бух-рія	Гол. бух-р	3 роки
Рахунок фактура		2	Бух-р	Бух-р	Щоденно	Щоденно	Бух-р	Не рідше 2-х разів в місяць	Гол. бух-р	Бух-рія	Гол. бух-р	3 роки
Доручення на отримання ТМЦ	№ М-2	1	Бух-р	Бух-р	Перед отрим. ТМЦ	Від 3 до 30 днів	Бух-р		Керівник, бух.-р, підзвітна особа	Бух-рія	Бух-р	3 роки
Авансовий звіт	Наказ МФУ № 1276	1	Підзвітна особа	Підзвітна особа	Протягом 3-х днів після витрат грошей	30 днів з моменту видачі грошей	Бух-р	Не рідше 2-х разів в місяць	Керівник, бух.-р, підзвітна особа	Бух-рія	Бух-р	3 роки
Платіжне доручення		2	Бух-р	Бух-р	Щоденно	Щоденно	Бух-р	Наступний день	Керівник	Бух-рія	Гол. бух-р	3 роки
Акт звірки		2	Бух-р	Бух-р	Неоохідно	7 днів	Бух-р	3 дні	Гол. бух-р	Бух-рія	Гол. бух-р	3 роки

Продовження дод. II

Найменування документа	Форма	Кількість екземплярів	Відповідальний за оформлення	Термін оформлення	Термін виконання	Відповідальний за перевірку	Термін перевірки і обробки	Хто підписує	Де зберігається	Відповідальний за зберігання	Термін зберігання
Розрахунок в-ть по оплаті праці		1	Бух-р	Ост. роб. день розрахункового місяця	10-е число наст. за розрахунковим міс.	Бух-р	10 днів	Бух-р	Бух-р	Гол. бух-р	75 років
Платіжна в-ть по оплаті праці		1	Бух-р	10-е число наст. за розрахунковим міс.	3 дні	Бух-р	3 дні	Керівник, гол. бух-р	Бух-р	Гол. бух-р	75 років
Табель обліку робочого часу		1	Інсп. по кадр. роботі	Щоденно	Оен. роб. день міс.	Керівник	3 дні	Керівник, обліковець	Бух-р	Інсп. по кадр. роботі	1 рік
Графік відпусток		1	Інсп. по кадр. роботі	1 грудня	5 днів	Керівник	3 дні	Керівник, обліковець	Бух-р	Інсп. по кадр. роботі	1 рік
Записка роз-к при наданні відпустки		1	Бух-р	День роз-ку перед відпусткою	День роз-ку перед відпусткою	Бух-р	3 дні	Бух-р	Бух-р	Гол. бух-р	75 років
Записка роз-к при звільненні		1	Бух-р	День звільнення	День звільнення	Бух-р	День звільнення	Бух-р	Бух-р	Гол. бух-р	75 років

Закінченні дод. II

Найменування документа	Форма	Кількість екземплярів	Відповідальний за оформлення	Відповідальний за виконання	Термін оформлення	Термін виконання	Відповідалний за перевірку	Термін перевірки і обробки	Хто підписує	Де зберігається	Відповідальний за зберігання	Термін зберігання
Особова картка	№ П-2	1	Інсп. по кадр. роботі	Інсп. по кадр. роботі	3 місяці виходу на роботу	Той же день	Керівник	Той же день	Кадровий працівник	Бухарія	Інсп. по кадр. роботі	75 років
Цивільно-правовий договір		2	Інсп. по кадр. роботі	Інсп. по кадр. роботі	3 місяці виходу на роботу	Той же день	Керівник	3 дні	Керівник	Бухарія	Інсп. по кадр. роботі	75 років
Інвентарний опис	№ інв.-3	1	Інв. комісія	Представник інв. комісії	Згідно наказу	Згідно наказу	Інв. комісія	Згідно наказу	Інв. комісія, бух-р	Бухарія	Бух-р	3 роки
Договір		2	Гол. бух-р	Гол. бух-р		3 дні	Керівник	Не рідше 2-х разів в місяць	Керівник	Бухарія	Гол. бух-р	3 роки
Щод-к прийм-ня роб. по заготовлі лісопрод.		1	Майстер	Майстер	По мірі заготовлі	По мірі заготовлі	Лісничий	Щомісяч	Майстер, лісничий	Бухарія	Бух-р	3 роки
Наряд акт	№ ПП-1	1	Майстер	Майстер	Раз в міс.	30 числа щоміс.	Економіст, лісничий	Щомісяч	Майстер, лісничий	Бухарія	Бух-р	3 роки
Касова книга	КО-4	1	Бух-р, касир	Бух-р, касир	Щоденно	Щоденно	Бух-р	Щомісяч	Касир, бух-р	Бухарія	Гол. бух-р	75 років
Под., бух., стат. звіти		2	Бух-р	Бух-р	Згідно чин. закон	Згідно чин. закон	Бух-р	Згідно чин. закон	Керівник, гол. бух-р	Бухарія	Гол. бух-р	3 роки

Джерело: дані підприємства.

Спеціалізовані форми первинного обліку лісопродукції

№ форми	Найменування форми	Примітка
ЛГ-1	Наряд-акт на виконання робіт	
ЛГ-2	Журнал виконаних лісогосподарських робіт	
ЛГ-3	Журнал інших виконаних робіт	
ЛГ-4	Щоденник приймання лісопродукції від заготівлі	Друк з КПК
ЛГ-5	Щоденник приймання робіт по розкрязуванню деревних хлестів	Друк з КПК
ЛГ-6	Рапорт про рух лісопродукції	Друк з КПК /ПК
ЛГ-7	Акт приймання-передачі робіт по заготівлі деревини	
ЛГ-8	Акт приймання-передачі інших лісогосподарських робіт	
ЛГ-9	Реєстр товарно-транспортних накладних	Друк з КПК /ПК
ЛГ-10	Журнал надходження лісопродукції	
ЛГ-11	Наряд на відпуск лісопродукції	
ЛГ-12	Щоденник надходження сировини в цех переробки	
ЛГ-13	Наряд-акт на переробку деревини	
ЛГ-14	Змінний рапорт	Друк з КПК
ЛГ-15	Відомість обліку виготовленої продукції переробки деревини і витрат сировини	
ЛГ-16	Акт на зміну якості продукції	
ЛГ-17	Реєстр використаної на власні потреби лісопродукції	
ЛГ-18	Специфікація-накладна покладна на відправлення лісопродукції залізницею (водним шляхом)	Друк з КПК
ЛГ-19	Журнал реалізації (відпуску) лісопродукції	
СН	Специфікація-накладна на деревину відпущену	Друк з КПК
СПО	Специфікація покладного обліку	Друк з КПК
Інвентаризація		
Інв-1	Інвентаризаційний опис лісопродукції	
Інв-2	Відомість переліку наявності лісопродукції	
Інв-3	Порівняльна відомість результатів інвентаризації лісопродукції	

Джерело: [46].

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди
Дочірнє підприємство "Шаргородський райагроліс" Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісгосподарського підприємства "Віноблагроліс"	за ЄДРПОУ	2018 01 01 35903661
Територія	за КОАТУУ	0625310100
Організаційно-правова форма господарювання	Дочірнє підприємство	за КОПФГ
Вид економічної діяльності	Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві	за КВЕД
Середня кількість працівників, осіб	35	160 02.10
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком	
Адреса, телефон	вулиця Леніна, буд. 222, м. ШАРГОРОД, ШАРГОРОДСЬКИЙ РАЙОН, ВІННИЦЬКА обл. 23500	22571

1.Баланс на 31 грудня 2017 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	336,7	227,0
Основні засоби	1010	644,5	1 331,0
первісна вартість	1011	1 412,1	2 327,1
знос	1012	(767,6)	(996,1)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	981,2	1 558,0
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	389,0	717,8
у тому числі готова продукція	1103	245,4	601,7
Поточні біологічні активи	1110	12,0	12,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	190,7	197,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	6,8	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	28,2	27,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	39,7	698,6
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	48,3	113,7
Усього за розділом II	1195	714,7	1 766,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	1 695,9	3 324,8

Закінчення дод. Л

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	129,9	129,9
Додатковий капітал	1410	-	50,4
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	692,8	982,2
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	822,7	1 162,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	234,8	598,2
розрахунками з бюджетом	1620	140,3	320,5
у тому числі з податку на прибуток	1621	35,0	95,0
розрахунками зі страхування	1625	32,8	41,4
розрахунками з оплати праці	1630	95,4	119,3
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	369,9	709,5
Усього за розділом III	1695	873,2	1 788,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	1 695,9	3 324,8

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2017

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 166,6	3 379,4
Інші операційні доходи	2120	120,0	182,4
Інші доходи	2240	17,0	1,9
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	5 303,6	3 563,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 087,6)	(2 049,2)
Інші операційні витрати	2180	(1 675,0)	(1 315,0)
Інші витрати	2270	(12,6)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(4 775,2)	(3 364,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	528,4	199,5
Податок на прибуток	2300	(95,0)	(35,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	433,4	164,5

Керівник

(підпис)

Симонишена Тетяна Василівна

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Роздоба Галина Анатоліївна

(ініціали, прізвище)

Додаток М

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди
Дочірнє підприємство "Шаргородський райагроліс" Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісгосподарського підприємства "Віноблагроліс"	за ЄДРПОУ	2019 01 01 35903661
Територія <u>ВІННИЦЬКА</u>	за КОАТУУ	0525310100
Організаційно-правова форма господарювання <u>Дочірнє підприємство</u>	за КОПФГ	160
Вид економічної діяльності <u>Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві</u>	за КВЕД	02.10
Середня кількість працівників, осіб <u>35</u>		
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>		
Адреса, телефон <u>вулиця Героїв Майдану, буд. 222, м. ШАРГОРОД, ШАРГОРОДСЬКИЙ РАЙОН, ВІННИЦЬКА обл., 23500</u>		22571

1.Баланс на 31 грудня 2018 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	103,0	-
Основні засоби	1010	1 331,0	1 991,8
первісна вартість	1011	2 327,1	3 399,6
знос	1012	(996,1)	(1 407,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 434,0	1 991,8
II. Оборотні активи			
Заласи	1100	717,8	1 152,1
у тому числі готова продукція	1103	601,7	978,4
Поточні біологічні активи	1110	12,0	5,7
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	197,6	162,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	0,6
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	27,1	112,3
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	698,6	986,8
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	113,7	146,1
Усього за розділом II	1195	1 766,8	2 566,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	3 200,8	4 558,3

Закінчення дод. М

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	129,9	232,3
Додатковий капітал	1410	50,4	32,9
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	913,6	1 209,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 093,9	1 474,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	598,2	767,4
розрахунками з бюджетом	1620	265,1	389,5
у тому числі з податку на прибуток	1621	72,0	97,1
розрахунками зі страхування	1625	41,4	35,9
розрахунками з оплати праці	1630	119,3	200,4
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	709,5	811,8
Усього за розділом III	1695	1 733,5	2 205,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	3 200,8	4 558,3

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2018

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 453,2	5 166,6
Інші операційні доходи	2120	120,3	120,0
Інші доходи	2240	22,1	17,0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	6 595,6	5 303,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 690,6)	(3 087,6)
Інші операційні витрати	2180	(2 341,0)	(1 675,0)
Інші витрати	2270	(24,6)	(12,6)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(6 056,2)	(4 775,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	539,4	528,4
Податок на прибуток	2300	(97,1)	(95,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	442,3	433,4

Керівник

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

Симонишена Тетяна Василівна

(ініціали, прізвище)

Роздоба Галина Анатоліївна

(ініціали, прізвище)

Додаток Н

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу 1)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство

Дочірнє підприємство "Шаргородський райагроліс" Вінницького обласного кооперативного спеціалізованого лісогосподарського підприємства "Віноблагродіс"

Територія

ВІННИЦЬКА

Організаційно-правова форма господарювання

Дочірнє підприємство

Вид економічної діяльності

Лісовництво та інша діяльність у лісовому господарстві

Середня кількість працівників, осіб

32

Одиниця виміру:

тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон

вулиця Героїв Майдану, буд. 222, м. ШАРГОРОД, ШАРГОРОДСЬКИЙ РАЙОН, ВІННИЦЬКА обл., 23500

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Код

2020 01 01

35903661

за КОАТУУ

0525310100

за КОПФГ

160

за КВЕД

02.10

22571

1.Баланс на 31 грудня 2019 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД

1801006

Актив	Код ря.ака	На початок звітного року	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби:	1010	1 991,8	1 950,1
первісна вартість	1011	3 399,6	3 920,9
знос	1012	(1 407,8)	(1 970,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 991,8	1 950,1
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	1 152,1	1 124,5
у тому числі готова продукція	1103	978,4	974,5
Поточні біологічні активи	1110	5,7	2,7
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	162,9	427,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0,6	11,7
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	112,3	6,4
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	986,8	140,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	146,1	35,8
Усього за розділом II	1195	2 566,5	1 749,2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	4 558,3	3 699,3

Закінчення дод. Н

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	232,3	232,3
Додатковий капітал	1410	32,9	32,9
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 209,0	1 293,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 474,2	1 558,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	767,4	644,6
розрахунками з бюджетом	1620	389,3	198,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	97,1	15,8
розрахунками зі страхування	1625	35,9	55,0
розрахунками з оплати праці	1630	200,4	243,9
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	811,8	235,7
Усього за розділом III	1695	2 205,0	1 377,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	4 558,3	3 699,3

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2019 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6 642,0	6 453,2
Інші операційні доходи	2120	78,0	120,3
Інші доходи	2240	38,1	22,1
Разом доходи (2000 – 2120 – 2240)	2280	6 758,1	6 595,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 321,6)	(3 690,6)
Інші операційні витрати	2180	(2 247,5)	(2 341,0)
Інші витрати	2270	(37,3)	(24,6)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(6 606,4)	(6 056,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	151,7	539,4
Податок на прибуток	2300	(27,3)	(97,1)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	124,4	442,3

Керівник _____
(підпис)

Головний бухгалтер _____
(підпис)

Симонович Тетяна Василівна _____
(ініціали, прізвище)

Роздоба Галина Анатоліївна _____
(ініціали, прізвище)

Динаміка основних фінансово-економічних показників
ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»

Показники	2017 рік тис. грн	2018 рік тис. грн	2019 рік тис. грн	Відхилення			
				Абсолютне, тис. грн		Темп приросту, %	
				2017/2018	2018/2019	2017/2018	2018/2019
1. Середня величина майна	2510,35	3879,55	4128,8	1369,2	249,25	54,54	6,42
2. Середня величина необоротних активів	1269,6	1712,9	1970,95	443,3	258,05	34,92	15,07
3. Середня величина оборотних активів	1240,75	2166,65	2157,85	925,9	-8,8	74,62	-0,41
4. Середня величина власного капіталу	992,6	1284,05	1516,45	291,45	232,4	29,36	18,10
5. Середня величина залученого капіталу	2323,65	2595,5	2612,35	271,85	16,85	11,70	0,65
6. Чистий дохід (виручка) від реалізації	5166,6	6453,2	6642	1286,6	188,8	24,90	2,93
7. Разом доходи	5303,6	6595,6	6758,1	1292	162,5	24,36	2,46
8. Разом витрати	4775,2	6056,2	6606,4	1281	550,2	26,82	9,08
9. Фінансовий результат до оподаткування	528,4	539,4	151,7	11	-387,7	2,08	-71,88
10. Чистий прибуток (збиток)	433,4	442,3	124,4	8,9	-317,9	2,05	-71,87

Джерело: розраховано автором за даними підприємства.

Показники для аналіз ділової активності

ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс» за 2017-2019 роки

Найменування показника	Оцінка показника за динамікою	2017 р.	2018 р.	2019 .р	Відхилення	
					2018 від 2017	2019 від 2018
Коефіцієнт оборотності активів	зменшення	2,05	1,67	1,61	-0,38	-0,06
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	зменшення	22,94	20,56	18,40	-2,38	-2,16
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	збільшення	15,69	17,50	19,56	1,81	2,06
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільшення	1,91	2,48	2,54	0,57	0,06
Строк погашення кредиторської заборгованості	зменшення	188,48	145,16	141,73	-43,32	-3,43
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	зменшення	13,99	7,66	11,78	-6,33	4,12
Період одного обороту обігових коштів	зменшення	25,73	46,99	30,56	21,26	-16,43
Коефіцієнт оборотності запасів	зменшення	5,57	3,95	3,79	-1,62	-0,16
Період одного обороту запасів, днів	збільшення	64,63	91,14	94,98	26,5	3,84
Крефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	зменшення	5,23	3,88	3,36	-1,35	-0,52
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	зменшення	5,20	5,02	4,37	-0,18	-0,65
Період операційного циклу	збільшення	80,32	108,64	114,54	28,32	5,9
Період фінансового циклу	зменшення	-108,16	-36,52	-27,19	-71,64	-9,33

Джерело: розраховано автором за даними підприємства.

**Класифікація витрат на
ДП «Шаргородський райагроліс» ВОКСЛП «Віноблагроліс»**

№	Ознаки	Витрати	Приклади
1	За центрами відповідальності (місцем виникнення витрат)	витрати виробництва, цеху, дільниці, технологічного переділу, служби	Витрати лісництва; витрати цехів; витрати відділу бухгалтерії.
2	За видом продукції, робіт, послуг	витрати на вироби, типові представники виробів, групи однорідних виробів, одноразові замовлення, напівфабрикати, валову, товарну, реалізовану продукцію	Деривина; пиломатеріали; саджанці.
3	За єдністю складу (однорідністю) витрат	одноеlementні, комплексні	Одноеlementні: паливо, саджанці, заробітна плата. Комплексні: витрати на будівництво доріг лісгосподарського призначення; витрати на транспортування лісопродукції.
4	За видами витрат	витрати за економічними елементами, витрати за статтями калькуляції	Сировина і матеріали; купівельні матеріали, напівфабрикати та комплектуючі вироби; паливо й енергія на технологічні цілі; основна заробітна плата; додаткова заробітна плата.
5	За способами перенесення вартості на продукцію	витрати прямі, непрямі	Прямі: заробітна плата працівників, що здійснюють рубку деревини; витрати на саджанці; витрати на насіння. Непрямі: оплата комунальних послуг; заробітна плата адміністративного персоналу; витрати по охороні та відтворені диких тварин.
6	За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат	витрати змінні, постійні	Змінні: паливо, сировина, витрати на комплектуючі вироби. Постійні: заробітна плата адміністративного персоналу, витрати на охорону лісу від пожеж.
7	За календарними періодами	витрати поточні, довгострокові, одноразові	Поточні витрати: паливо; комплектуючі вироби; заробітна плата. Довгострокові: витрати на посадку нового лісу. Одноразові: впровадження нової продукції, її суттєва модернізація.

Продовження дод. С

№	Ознаки	Витрати	Приклади
8	За доцільністю витрачання	продуктивні, непродуктивні та надзвичайні	Продуктивні: витрати на заготівлю деревини. Непродуктивні: втрати від браку; простоїв. Надзвичайні: втрати від стихійного лиха (повінь, град, буря).
9	За визначенням віднесення до собівартості продукції	витрати на продукцію, витрати періоду	Витрати на продукцію: саджанці; насіння; шишки; зарплата; амортизація виробничого обладнання. Витрати періоду: витрати на збут; витрати на управління.
10	За визначенням віднесення до об'єкта оподаткування	витрати, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування та витрати, що не враховуються при визначенні оподаткованого прибутку	Витрати, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування: сировина; загальновиробничі витрати; витрати на лісовідновлення. Витрати, що не враховуються при визначенні оподаткованого прибутку: витрати на святкування дня працівників лісового господарства.

Джерело: розроблено на основі даних підприємства.

**Розрахунки, на основі яких складається
зведений кошторис витрат на виробництво**

№	Показник	Порядок розрахунку
1	Витрати на сировину, матеріали, купівельні напівфабрикати і комплектуючі вироби, технологічне паливо й енергію в основному виробництві	Складаються на підставі даних про обсяг виготовлення окремих виробів і технічно обґрунтованих норм витрат матеріальних ресурсів на одиницю продукції або робіт, встановлених для планового року з урахуванням передбачених у плані змін у використанні техніки, технології та організації виробництва.
2	Основної та додаткової заробітної плати робітників, зайнятих у виробництві продукції (робіт, послуг), з відрахуванням на соціальні заходи	Розрахунок заробітної плати робітників, зайнятих у виробництві продукції (робіт, послуг), здійснюється окремо для робітників, які знаходяться на відрядній оплаті праці та робітників, які знаходяться на погодинній оплаті праці. Сума основної заробітної плати робітників за відрядною оплатою праці визначається виходячи з обсягу виробництва відповідних видів продукції, установленної трудомісткості (норми виробітку), відрядних розцінок і середньої годинної (денної) тарифної ставки. Сума основної заробітної плати робітників за погодинною оплатою праці визначається виходячи з їх планової чисельності і середньої тарифної ставки або посадового окладу. Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства та інші соціальні заходи здійснюється відповідно до чинного законодавства.
3	Кошторисів витрат (калькуляцій виробничої собівартості продукції) цехів допоміжного виробництва;	Складаються на основі даних про планові обсяги їх продукції, норм матеріальних та трудових витрат, які знаходять відображення у кошторисах витрат. Для цього загальна сума витрат допоміжних цехів розподіляється на основі окремого розрахунку використання їх продукції (робіт, послуг) за відповідними напрямками.
4	Кошторису витрат на утримання та експлуатацію устаткування	Складається цехами основного виробництва за переліком витрат. Кожна стаття кошторису обґрунтовується плановими розрахунками, вихідними даними для яких є: – плановий склад устаткування і транспортних засобів, що визначаються виходячи з норм їх використання і планового обсягу виробництва; – нормативи витрат рухової енергії за окремими видами устаткування і середні ціни (собівартість) окремих видів енергії; – норми витрат купівельних матеріалів для експлуатації устаткування, включаючи запасні частини, мастильні та обтиральні матеріали; – норми амортизаційних відрахувань; – нормативи обслуговування устаткування і транспортних засобів допоміжними робітниками; – розрахунки розподілу продукції (робіт, послуг) допоміжних цехів; – розрахунки потреби в малоцінних і швидкозношуваних предметах та інструментах. Одночасно із складанням кошторису витрат на утримання та експлуатацію устаткування уточнюються кошторисні (нормативні) ставки цих витрат на одну машино-годину й одиницю продукції.

№	Показник	Порядок розрахунку
5	Кошторису загальнопромислових витрат	<p>Для розрахунку кошторису загальнопромислових витрат вихідними даними є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – структура організації управління цехами, їх штатні розклади; – норми витрат палива й енергії для опалення, освітлення та інших загальнопромислових потреб; – норми амортизаційних відрахувань; – розрахунок витрат на охорону праці; – розрахунки розподілу продукції і послуг допоміжних цехів; – розрахунок витрат на утримання пожежної і сторожової охорони; – розрахунок витрат на професійну підготовку та перепідготовку, за профілем підприємства, кадрів, що перебувають у трудових відносинах з підприємством; – норми податків, зборів та інших обов'язкових платежів, передбачених законодавством.
6	Кошторис інших виробничих витрат.	Складається на основі розрахунків витрат, пов'язаних з періодичними випробуваннями якості виробів, деталей, вузлів за технічними умовами та стандартами.

Джерело: розроблено на основі [21].

Посадова інструкція бухгалтера-аналітика

ДП «Шаргородський райагроліс»
ВОКСЛП «Віноблагроліс»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
Т. В. Симонишена
27.10.2020

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Головним завданням бухгалтера-аналітика є ведення управлінського обліку в обсязі роботи відділу логістики організації.
2. Бухгалтер-аналітик безпосередньо підпорядковується головному бухгалтеру.
3. Бухгалтер-аналітик призначається і звільняється з посади наказом директора.
4. У своїй діяльності бухгалтер-аналітик керується:
 - чинними законодавчими актами України,
 - Статутом Підприємства,
 - Правилами внутрішнього розпорядку,
 - наказами (розпорядженнями) директора,
 - Політикою в сфері якості та внутрішніми нормативними документами.

2 ПОСАДОВІ ОBOB'ЯЗКИ

1. Знати сучасну методологію управлінського обліку, тактичні та стратегічні цілі підприємства, організаційну структуру виробництва, технологічні особливості виробництва, цілі та завдання управління.
2. Володіти методикою раціонального групування та аналізу витрат, фінансових розрахунків, функціонально-вартісного аналізу.
3. Вміти: оцінювати у грошовому вимірнику ідеї, конкурентоздатність нового проекту (виробу тощо), (попередньо) кінцеві результати, оцінювати витрати на всіх стадіях життєвого циклу проекту (виробу тощо), планування, вишукувати внутрішні резерви економії витрат і зростання прибутковості, швидко відбирати релевантну інформацію, відхиляти збиткові проекти та пропозиції, опиратися на допомогу інших професіоналів підприємства.
4. Мати бажання співпрацювати з іншими співробітниками підприємства.
5. Сприяти реалізації нових проектів.
6. Піклуватися про престиж підприємства, ділові стосунки, постійних клієнтів.
7. Виконання окремих службових доручень головного бухгалтера, директора, що входять в сферу

3 ПРАВА

Бухгалтер-аналітик має право:

1. Вимагати забезпечення нормальними умовами праці (приміщенням, робочим місцем).
2. Користування затвердженими директором інструкціями, наказами, розпорядженнями, правилами, та іншими документами, що регламентують роботу бухгалтера-аналітика.
3. Вносити на розгляд керівництва пропозиції щодо поліпшення діяльності підприємства і вдосконалення форм і методів праці з питань, що знаходяться в компетенції бухгалтера-аналітика.
4. Знайомитися з проектами рішень головного бухгалтера, що стосуються діяльності бухгалтера-аналітика.
5. Запитувати й одержувати від персоналу необхідну інформацію, документацію, статистичні дані, необхідні для здійснення своїх функціональних обов'язків.
6. Інформувати головного бухгалтера, директора про наявні недоліки в роботі та вносити пропозиції щодо їх усунення.

4 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Бухгалтер-аналітик несе відповідальність:

1. За неякісне та несвоєчасне виконання завдань і обов'язків, передбачених цією Інструкцією.
2. За невикористання і / або неправомірне використання прав, наданих цією Інструкцією.
3. За недотримання Інструкцій, наказів, розпоряджень, Правил та інших документів, що регулюють роботу бухгалтера-аналітика.
4. За недотримання техніки безпеки і протипожежної безпеки.
5. За псування або недбале ставлення до зберігання та використання, розкрадання майна підприємства.
6. За грубе ставлення (поведінка) при спілкуванні з співробітниками і персоналом підприємства.
7. За збереження документації та недотримання інтересів підприємства, видачу конфіденційної інформації, документації (комерційної таємниці) про підприємства і її клієнтів третім особам.
8. За надання директору і головному бухгалтеру помилкової або перекрученої інформаційно-довідкової та іншої інформації (документації).

Дата 27.10.2020

Підпис

Джерело: розроблено автором.

Структура аналітичних рахунків до рахунку 23 «Виробництво» лісгосподарського підприємства

Джерело: розроблено автором.